

Beretning fra NICS Operatørkontor for 2013

NICS Operatørkontor er konsesjonshaver for NICS og har etter konsesjonsvilkårene plikt til å utarbeide årsrapport til Norges Bank. I den årlige rapporten til Norges Bank redegjør Operatørkontoret blant annet for deltakelse, omsetning og eksponering, utvikling i risiko, samt en rekke andre forhold som bidrar til å belyse drift, utvikling og forvaltning av NICS.

Innholdet i denne beretning fra NICS Operatørkontor for 2013 sammenfaller i store trekk med den årsrapport for 2013 som NICS Operatørkontor har oversendt Norges Bank.

I forhold til årsrapporten til Norges Bank har Operatørkontoret i denne offentlig publiserte beretningen fjernet eller anonymisert innhold og referanser som belyser eller omtaler forhold som vedrører enkeltbanker i NICS. Av samme grunn er bilag som ble vedlagt årsrapporten til Norges Bank ikke vedlagt denne beretningen. På noen områder kan detaljer være utelatt. Det kan også være foretatt enkelte justeringer som tar hensyn til utvikling som har funnet sted etter at årsrapporten til Norges Bank ble ferdigstilt 5. februar 2014. På enkelte steder har administrasjonen satt inn merknader til teksten som kort redegjør for den siste tids utvikling.

Hovedhensikten med denne årsberetningen fra Operatørkontoret er at medarbeidere i banker som har interesse for betalingsformidling, avregning og oppgjør skal kunne få et innblikk i virksomheten i en sentral og nødvendig komponent i banknæringens felles infrastruktur.

Innhold:

1. NICS Operatørkontors overordnede vurdering av systemets tilstand og risiko	2
2. Beskrivelse av virksomheten i 2013	4
3. Risikoanalyse	18
4. Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode	33
5. Andre virksomhetsmål for neste rapporteringsperiode	36
6. Annet	38

1. Konesjonshavers overordnede vurdering av systemets tilstand og risiko

1.1 Kort oppsummering av de viktigste punkter i årsrapporten

- Det har ikke blitt gjennomført vesentlige systemendringer i NICS i 2013.
- Det har ikke vært gjort vesentlige endringer i avtaleverket som regulerer NICS i 2013.
- NICS Operatørkontor har i 2013 arbeidet med selvevaluering av NICS i forhold til CPSS/IOSCOs Principles for financial Market Infrastructures. Det vises til nærmere omtale av dette under punkt 2.4 Forretningsmessige og avtalemessige endringer, nasjonale og internasjonale føringer.
- NICS Operatørkontor har sammen med representanter fra bankene og NICS Drift høsten 2013 gjennomført en evaluering av CAP-løsningen i NICS Netto som ble satt i produksjon 3.9.2012. Det er Operatørkontorets konklusjon at innføring av CAP har vært vellykket. Operatørkontoret går ikke inn for endringer i verken regelverk eller funksjonalitet. Det vises til nærmere omtale av dette under punkt 3.1 Risikoanalyse, utvikling i systemets risiko.
- Etter en fullstendig revisjon av skjemaene for selvsertifisering for nivå 1 banker og egenmelding for nivå 2 banker i 2011 har Operatørkontoret gjennomført en mindre revisjon av skjemaene i 2013. Revisjonen har blitt gjennomført med bakgrunn i erfaringene fra siste rundes selvsertifisering og egenmelding for perioden 1.7.2012- 30.6.2014. Det vises til nærmere omtale under punkt 3.1, Risiko for finansiell stabilitet.
- I brev til Operatørkontoret av 31.10.2012 informerte Nets Norway AS om planlagte endringer i selskapsstrukturen for Nets konsernet. Den planlagte endring innebærer at Nets Norway AS og det danske Nets Denmark A/S fusjoneres til Nets A/S som vil bli et dansk selskap. Videre har Nets-konsernet i 2013 arbeidet med ny strategi som har resultert i at nåværende eiere planlegger salg av Nets Holding A/S. For en nærmere beskrivelse av planlagte endringer i selskapsstrukturen og planlagt eierskifte i Nets, samt Operatørkontorets og Finans Norges tiltak i forbindelse med disse endringene, vises det til beskrivelsene i avsnitt 3.3 om Leverandørrisiko og i seksjon 5 Andre virksomhetsmål for neste rapporteringsperiode (Revisjon av driftsavtalen for NICS som følge av ny selskapsstruktur og eventuell endring i eierskap i Nets).
- NICS Operatørkontor mottok 27.5.2013 i felles brev fra Finanstilsynet og Norges Banks varsel om tilsyn med beredskapsløsninger for innenlands betalingsformidling. NICS Operatørkontor forstår brevet som at sentralbanken ønsker å kartlegge hvorvidt næringen har løsninger som kan sikre gjennomføring av avregning og oppgjør i en situasjon der NICS ikke lenger er tilgjengelig. Operatørkontoret og næringen har konkludert med at utredning av slike

beredskapsplaner må legges til banknæringen gjennom Fagutvalg for avregning og oppgjør og har nedsatt en arbeidsgruppe som skal levere sin sluttrapport innen 1. mai 2014. For en nærmere beskrivelse av dette vises til punkt 3.1 Risikoanalyse og seksjon 4 Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode.

- Operatørkontoret nedsatte i 2012 en arbeidsgruppe som skulle vurdere krav til reserve driftssted for NICS. Arbeidsgruppen skulle blant annet vurdere hvilke krav næringen bør stille til lokasjon av driftsteder for NICS, herunder ta stilling til om dagens to driftsteder er tilfredsstillende. Operatørkontoret har kommet til at det kan være hensiktsmessig å avvente eventuelle tiltak i lys av Nets' arbeid med ny datasenterstrategi og igangsatt arbeid med vurdering av reserveløsninger hvis NICS ikke er tilgjengelig. For nærmere beskrivelse vises til seksjon 4 Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode.
- NNI gjennomførte i uke 45 en omfattende test i sitt kopiproduksjonsmiljø av en situasjon der en stor privat oppgjørsbank manglet dekning i Norges Bank for Formiddagsavregningen og ble satt i status "Midlertidig Sperret". Dette medførte at alle 11 underliggende banker på nivå-2 måtte overføres til Norges Bank som ny oppgjørsbank. For en nærmere beskrivelse av testen vises det til avsnitt 2.6 og 2.8.
- Nets opplevde 18.3.2013 alvorlige nettverksproblemer som medførte nede-tid for flere kritiske tjenester, blant annet NICS. Avviket skyldtes feil i en brannmur hos Nets som medførte at all ekstern transaksjonsutveksling til og fra NICS stoppet. For en nærmere beskrivelse vises det til avsnitt 2.7 Driftssituasjonen.
- I forbindelse med ett driftsavvik 2.4.2013, der en bank fikk innvilget utsettelse av innleveringsfristen til Sluttavregningen utover to ganger 30 minutter, gjennomgikk Operatørkontoret kriteriene for innvilgelse av utsettelse. Gjennomgangen resulterte i enkelte endringer i vedlegg 3 til NICS reglene (Kriterier og prosedyrer ved anmodning fra bank om utsettelse av innleveringsfrist til NICS Netto). For en nærmere beskrivelse vises det til punkt 2.4 Forretningsmessige og avtalemessige endringer.
- NICS Operatørkontor har i løpet av 2013 innhentet fullmakt fra alle banker på nivå 2 med ordinær konto i Norges Bank, der Operatørkontorets gis fullmakt til å kunne fatte beslutning om overføring av oppgjør av bankens posisjoner i NICS til Norges Bank som reserve oppgjørsbank. For utdypning vises til avsnitt 3.1 Risiko for finansiell stabilitet.
- I motsetning til i 2012, der det var to tilfeller av avvik der en bank manglet dekning for sin nettoposisjon i NBO, har det ikke vært tilfeller av manglende dekning i Norges Bank i 2013.
- Feilstatistikken for 2013 viser 2 avvik (9 feilpoeng) knyttet til produksjonen av NICS og tilhørende tjenesteleveranser. Året 2013 er dermed det beste året med

hensyn til driftsavvik, både når man regner avvik og feilpoeng, siden dagens målemetodikk ble innført i 1998. Den positive utviklingen i driftsstabiliteten fra tidligere år har dermed fortsatt i 2013. NICS Operatørkontor er gjennomgående tilfreds med den driftsmessige leveransen av NICS fra NNI for 2013.

1.2 Overordnet vurdering av om systemet tilfredsstiller konsesjonskravet

Det er Operatørkontorets vurdering at NICS tilfredsstiller:

- Formålet nedfelt i lov om betalingssystemer (bsl) § 2-1 og de øvrige krav som bsl kapittel 2 setter til operatør av et interbanksystem med konsesjon
- De bestemmelser som påhviler et interbanksystem som omfattes av bsl kapittel 4
- De fire vilkår som fremgår i punkt 8 i Norges Banks (konsesjons-)brev av 20.03.2001
- Norges Banks krav om periodisk rapportering, jf Norges Banks brev av 13.11.2001 og 14.12.2001
- Norges Banks krav om utvidet rapportering, jf Norges Banks brev av 07.06.2004. Når det gjelder krav til årlige tester av avbrudds- og katastrofeløsninger vil vi for året 2013 spesielt vise til de tester som er gjennomført og vår vurdering av disse, jf punkt 2.8.
- Norges Banks krav i brev 5.2.2010 i forbindelse med etableringen av Nets anser Operatørkontoret som imøtekommet gjennom Avtale mellom Nets Norge Infrastruktur AS og NICS Operatørkontor om drift, forvaltning og videreutvikling av bankenes felles avregningssystem (NICS) inngått 16.3.2011, jf. vedlegg 8.

2. Beskrivelse av virksomheten i 2013

2.1 Overordnet vurdering av den konsesjonsbelagte virksomheten (konsesjonsperioden)

NICS Operatørkontor ble 20.3.2001 gitt konsesjon for NICS. Operatørkontorets vurdering er at virksomheten har vært innrettet i tråd med formålet i bsl kapittel 2. Operatørkontoret mener at systemets basis i kreditering etter oppgjør utgjør en hjørnestein i relasjon til hensynet til finansiell stabilitet. Denne basis eliminerer oppgjørsrisikoen mellom deltagerne og bidrar derfor til å opprettholde den alminnelige betalingsformidlingen i samfunnet også i tider der det blant de enkelte deltagere kan oppstå usikkerhet om den finansielle stilling til andre deltagere.

I forbindelse med gjennomgang av årsrapporten for 2011 viste Norges Bank til at interbanksystemer i andre land ofte har ulike former for kollektive sikkerheter. Dette er ikke tilfellet i NICS. Sentralbanken ønsket at Operatørkontoret belyste sine vurderinger knyttet til slike kollektive sikkerheter.

NICS er et rent avregningsystem. Oppgjøret mellom deltagerne i NICS skjer enten over bankers oppgjørskonti i Norges Bank (nivå 1 banker) eller i private oppgjørsbanker (nivå 2 banker). Deltagere i NICS stiller ikke sikkerhet for selve avregningsfunksjonen i NICS. Krav til sikkerheter for deltageres gjennomføring av oppgjøret for avregnede transaksjoner settes av oppgjørsbanker.

Som Norges Bank vil være kjent med har banknæringen og Operatørkontoret for flere år tilbake vurdert en ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse overfor NICS. Hensikten med en slik løsning vil være å sikre at oppgjøret gjennomføres selv om en deltager ikke selv er i stand til å gi oppgjør (innen rimelige tidsfrister). Operatørkontoret er i mot en slik løsning. Det er to hovedårsaker til dette:

1. NICS-systemet er basert på kreditering etter oppgjør. Deltagelse i NICS representerer dermed ikke risiko for tap i deltagerbankene (jf dog omtalen av BankAxept-transaksjoner nedenfor). En ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse vil introdusere en risiko for tap da kollektivt stilte sikkerheter vil bli benyttet til å dekke misligholdende banks nettoposisjon i avregningen, selv om posisjonen ikke representerer en risiko for tap for de øvrige banker.
2. Deltagelse i NICS er en nødvendig forutsetning for bankvirksomhet i Norge. Risiko for tap i en ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse vil føre til at Operatørkontoret vil måtte vurdere bankers deltagelse i NICS blant annet ut fra risikoen for tap på den kollektive sikkerhetsstillelsen. Beslutning i Operatørkontoret om å utestenge en bank fra deltagelse vil i praksis utelukke banken fra ordinær bankvirksomhet. Dette vil for det første innebære at Operatørkontoret inntar en rolle som er tillagt myndighetene. For det andre vil det introdusere risiko for utelukkelse av banker som reelt sett ikke skulle vært utelukket (feil beslutning). Det er vår oppfatning at disse forhold vil lede til mindre forutberegnelighet og mindre stabilitet for deltagerne i NICS og selve systemet NICS.

For BankAxept-transaksjoner vil nødvendigvis brukerstedets bank måtte forplikte seg til å gi oppgjør til brukerstedet før brukerstedets bank selv har fått oppgjør fra kortutstedende banker. For avregningen av slike transaksjoner mellom bankene er det inngått en avregningsavtale etter bsl kapittel 4. Etablerte rutiner for håndtering av BankAxept-transaksjoner i tilfelle offentlig administrasjon hos deltager i NICS representerer også en betydelig reduksjon i deltagerens operasjonelle risiko knyttet til håndtering av et potensielt meget stort antall transaksjoner som ellers ville bli avvist av NICS.

Operatørkontoret vil ikke utelukke at spørsmålet om kollektive sikkerheter vil kunne bli aktuelt om omfanget av transaksjoner som medfører en oppgjørskrisiko skulle øke. Årsaker til en slik økning kan være økt tilbud av betalingstjenester som medfører at mottagers bank forplikter seg overfor sin kunde før banken selv har fått midlene i oppgjøret (kreditering før oppgjør).

Selv om det i 2013 ikke har vært situasjoner der en bank har manglet dekning i NBO for sin nettoposisjon har NICS og regelverket relatert til deltagelse i NICS tidligere vist seg på en god måte å kunne takle situasjoner der enkeltbanker har manglet dekning på sin oppgjørskonto når en nettoavregning er sendt til Norges Bank for oppgjør. Siden konsesjon ble gitt i 2001 har det vært om lag 10-12 slike tilfeller. Alle disse tilfellene har, med ett unntak (Kaupthing Bank i 2008), skyldtes tekniske feil knyttet til underliggende transaksjoner eller uoppmerksomhet i enkeltbankers likviditetsstyring. I 2012 hadde man to tilfeller der oppgjøret ble lagt i kø i NBO og der Nets Norge Infrastruktur (NNI), i samsvar med regelverket, måtte varsle banken om manglende dekning i Norges Bank for oppgjør av en nettoavregning (En bank manglet dekning i Formiddagsavregningen 19.11.2012 og 20.12.2012). Under begge hendelsene fulgte NICS Operatørkontor og NNI de prosedyrer for eskalering ved manglende dekning som følger av NICS-reglens kapittel 5. Etter de siste erfaringer er det vår vurdering at reglene sikrer en praktisk og formålstjenelig avviksbehandling fra Operatørkontoret og NNIs side og er godt anvendbare i en reell avvikssituasjon.

I de nye NICS-reglene, som trådte i kraft i 2010, er det lagt vekt på å forenkle beskrivelsen av handlingsmønstre ved finansielle problemer i enkeltbanker. Etter vår oppfatning bidrar disse regler til tydeliggjøring og en ytterligere ryddig håndtering av situasjoner der bank mangler dekning eller settes under offentlig administrasjon. Vår oppfatning av NICS-reglene som veltilpassende ved håndtering av en situasjon der en bank mangler dekning ble styrket ved de tidligere nevnte hendelsene i november og desember 2012, der en bank manglet dekning for sin posisjon i NICS Netto Formiddagsavregningen.

Operatørkontoret vil anta at en operasjonell problemstilling vil kunne oppstå dersom en privat oppgjørsbank, med mange underliggende banker, kommer i en situasjon der den ikke lenger er i stand til å oppfylle sin rolle som oppgjørsbank. En gjennomgang av hvilke nivå 2 banker som har konto i Norges Bank, viser at alle banker på nivå 2 ved utgangen av 2013 har konto i Norges Bank, som kan benyttes som reserve oppgjørskonto dersom oppgjørsbanken ikke kan oppfylle sin funksjon som oppgjørsbank. 104 banker har ordinær konto og 5 banker har beredskapskonto. Nivå 2 banken må imidlertid gjøre visse forberedelse før konto i Norges Bank er klar til bruk for oppgjør av avregninger fra NICS. Vi tenker da blant annet på innskudd og etablering av eventuelle sikkerheter. Banker med beredskapskonto må i tillegg be Norges Bank om at denne aktiviseres.

Spørsmålsstillinger vedrørende rutiner og beredskap for skifte av oppgjørsbank er grundig dekket i den reviderte ordningen for egenmelding av nivå 2 banker (sist revidert 2013). For å bidra til en mest mulig koordinert flytting av berørte nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank som reserve oppgjørsbank har Operatørkontoret i 2012 og 2013 innhentet fullmakter fra alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank til å kunne fatte beslutning om flytting av bankens oppgjør til Norges Bank. Operatørkontoret anser dette som et viktig tiltak for å begrense samlet operasjonell risiko i en situasjon der en privat oppgjørsbank faller bort. Gjennomføring av oppgjør for avregningene i NICS er like fullt avhengig av at de banker som oppgjørsmessig flyttes til Norges Bank har tilstrekkelig dekning på sin oppgjørskonto i sentralbanken.

Dette forholdet er belyst i egenmeldingen for nivå 2 banker. Vi vil likevel ikke utelukke at enkelte nivå 2 banker i en slik situasjon kan ha utilstrekkelig likviditet på sin oppgjørskonto og at forsinkelser i den alminnelige betalingsformidling da vil forekomme.

NICS Operatørkontor har høsten 2013 gjennomført en evaluering av CAP-løsningen i NICS Netto som ble satt i produksjon 3.9.2012. Det er Operatørkontorets konklusjon at innføring av CAP har vært vellykket. Både NICS Drift, nivå 2 bankene og deres oppgjørsbanker melder om positive erfaringer. Antall overskridelser har vært lavt og tidsmedgang for beregning av nytt avregningsresultat hos NICS Drift er godt innenfor akseptable tidsrammer.

2.2 Beskrivelse av systemet underlagt konsesjon

Systemets funksjonalitet

NICS foretar avregning på 2 nivåer:

- for nivå 1 banker, dvs. banker som har sitt oppgjør i Norges Bank
- for nivå 2 banker, dvs. banker som har oppgjør gjennom en bank på nivå 1

Både nivå 1 banker og nivå 2 banker er direkte deltagere i NICS og selv ansvarlige for de transaksjoner de sender til NICS for avregning.

Hver bank på nivå 2 er omfattet av en CAP (en eksponeringsgrense) som gjør at den nivå 1 banken som opptre som oppgjørsbank for underliggende nivå 2 bank kan kontrollere og begrense sin eksponering mot underliggende nivå 2 bank. CAP fastsettes av oppgjørsbanken. Oppgjørsbankene forplikter seg til å gi oppgjør så lenge egen nivå 2 banks posisjon i NICS Netto som sendes til oppgjør ligger under CAP.

Bankene skal levere transaksjoner fra sine betalingssystemer til alle avregninger, og motta bokføringsgrunnlag fra alle avregninger (etter at disse er gjort opp) for oppdatering av kundekonti.

Behandlingen i NICS har tre hovedtrinn:

1. Mottak og kontroll (validering) av transaksjoner innsendt fra bankene og deres medhjelpere (på vegne av banker). Transaksjoner mottas i SWIFT-format og de nasjonale formater NIBE og BOLS (korttransaksjoner)
2. Danning og oversending av oppgjørsgrunnlag (avregning) for oppgjøret mellom bankene i Norges Banks oppgjørssystem NBO
3. Videreformidling av bokføringsgrunnlag til bankene etter at oppgjør er bekreftet oppgjort i Norges Bank.

I tillegg kan bankene løpende følge med på sine posisjoner og underliggende transaksjoner gjennom NICS' informasjonsgrensesnitt, NICS Online.

Transaksjoner kan gjøres opp enkeltvis (NICS Brutto) eller inngå i en multilateral nettoavregning der mange transaksjoner gjøres opp samtidig (NICS Netto). Kun banker på nivå 1 kan delta i NICS Brutto.

Bank som sender transaksjoner til NICS styrer selv hvilke transaksjoner som skal inngå i hhv NICS Netto og i NICS Brutto. Styringen skjer primært ved hjelp av beløpsgrenser som banken oppgir som parametere til NICS. Banken kan sette ulike beløpsgrenser for hhv NIBE- og SWIFT-transaksjoner. Beløpsgrensen er 25 millioner kroner dersom bank ikke velger annen lavere grense. Ingen banker har pt satt lavere grense enn 25 millioner kroner. BOLS-transaksjoner (korttransaksjoner til debet på kortholders konto) vil alltid inngå i NICS Netto. Brukerstedsbankens kreditering av brukerstedet inngår i NICS som en transaksjon i NIBE-format.

Til NICS Brutto styres følgende transaksjoner:

- SWIFT-transaksjoner merket HASTE eller REG (likviditetsreguleringer)
- SWIFT-transaksjoner med beløp over 25 millioner kroner (i Bruttovinduet kl 1530 - 1600 også transaksjoner under 25 millioner kroner)
- NIBE transaksjoner med beløp over 25 millioner kroner (gjelder for kredittransaksjoner mellom nivå 1 banker)

Til NICS Netto styres alle øvrige SWIFT- og NIBE-transaksjoner.

Transaksjoner i NICS Brutto sendes fortløpende til Norges Bank for oppgjør i realtid (i åpningstiden for NBO).

Transaksjoner i NICS Netto avregnes på multilateral nettobasis. Nivå 2 bankens nettoposisjon inngår i oppgjørgrunnlaget (nettoposisjonen) til den nivå 1 banken som opptrer som oppgjørsbank.

Avregninger sendes til Norges Bank fire ganger pr dag for oppgjør over nivå 1 bankenes oppgjørskonti i NBO.

Produksjonen av systemet

NICS Operatørkontor har utkontraktert driften av NICS til NNI – et 100 prosent eiet datterselskap av Nets Norway AS, som igjen er 100 prosent eiet av Nets (holdingselskapet i Nets konsernet).

For leveransen av NICS benytter NNI administrative og driftsmessige underleveranser fra Nets Norway AS.

Systemendringer

Systemendringer er omtalt under punkt 2.5.

2.3 Deltagelse, omsetning og eksponering

Deltagelse

Deltagelse i NICS pr 31.12.2013:

- Banker på nivå 1: 22, hvorav 16 deltar i utvekslingen av transaksjoner i SWIFT-format mellom banker (SWIFT-løpet)
- Banker på nivå 2: 109. Ingen nivå 2 banker deltar i SWIFT-løpet i NICS.

Tabell 1. Deltagere på nivå 1 som er oppgjørsbanker for andre deltagere.

Oppgjørsbank	Antall underliggende banker
DNB Bank	97
SpareBank 1 SMN	11
Danske Bank	1
Sum	109

Følgende endringer i deltagelse har funnet sted i 2013:

- 9820 OBOS Banken AS deltok i NICS som ny nivå 2 bank fra og med 10. juni 2013.
- 2630 Bø Sparebank og 2711 Seljord Sparebank fusjonerte 4. oktober 2013 til 2630 Sparebanken DIN. Bankene er fusjonert juridisk og teknisk.
- 351 Nes Prestegjelds Sparebank og 2333 Hol Sparebank fusjonerte 15. oktober 2013 til 2351 Skue Sparebank. Fusjonen er gjennomført teknisk og juridisk.

Omsetning

Tabell 2. Antall transaksjoner og beløp avregnet gjennom NICS i 2013.

NICS 2013	Antall transaksjoner	Formidlet beløp
NICS totalt	2 060 837 538	Kr 63 384 017 239 200
NICS Netto	2 060 672 736	Kr 29 375 500 284 292
NICS Brutto	164 802	Kr 34 008 516 954 908

Fra 2012 til 2013 observerer vi en økning i antall transaksjoner i både NICS Netto og NICS Brutto. Antall transaksjoner i NICS Netto har økt med 5,34 prosent. Antall transaksjoner i NICS Brutto har økt med 10,03 prosent. Fra 2011 til 2012 var endringen henholdsvis på 6,75 og 7,96 prosent.

Den totale omsetningen (formidlet beløp) i NICS har økt med 1,5 prosent fra 2012 til 2013. Omsetningen i NICS netto har økt med 6,75 prosent, mens omsetningen i NICS Brutto er 2,64 prosent lavere enn i 2012.

Eksposering

Som for tidligere år har vi hentet ut statistikk for oktober måned for å foreta en vurdering av eksponeringer. I tillegg har vi hentet ut enkelte tall fra resten av året som kan sette oktobertallene i perspektiv.

Største eksponering (multilateral netto debet i NICS Netto) i oktober forekom 1. oktober da en bank hadde en netto utgang i Sluttavregningen på 23,43 milliarder kroner. Denne posisjonen er i særklasse den største multilaterale posisjonen i oktober. 1. oktober 2013 var terminforfall for oljeskatt. I 2012 var månedens største multilaterale debet 1. oktober (26,77 milliarder kroner), også den gang i forbindelse med forfall oljeskatt.

Nest største multilaterale debetposisjon i oktober forekom i Morgenavregningen 10. oktober der en bank hadde en utgang på 7,166 milliarder kroner. 10. oktober var terminforfall for merverdiavgift og skattetrekk.

En gjennomgang av de største multilaterale debetposisjoner gjennom året viser totalt 6 tilfeller av debetposisjoner over 20 milliarder kroner. Alle utganger er fra samme bank og faller på en dag med terminforfall oljeskatt. Alle posisjonene gikk i Sluttavregningen, med unntak av forfall oljeskatt 3. juni der 19,497 milliarder kroner gikk i Ettermiddagsavregningen. Debetposisjoner i forbindelse med terminforfall oljeskatt skaper de i særklasse største nettoposisjonene. Årets største multilaterale debetposisjon var 2. april 2013 (33,536 milliarder kroner). Gjennom året har det vært totalt 5 tilfeller av multilaterale posisjoner mellom 10 og 20 milliarder. Alle faller på en dag med forfall arbeidsgiveravgift og skattetrekk. Totalt har det vært 7 tilfeller av posisjoner mellom 5 og 10 milliarder kroner.

CAP-statistikk

NNI og NICS Operatørkontor har i 2013 drøftet hvilken CAP statistikk som kan være hensiktsmessig eller mulig å fremstille.

Fra og med november 2013 har NNI laget statistikk som belyser

- nivå 2 bankenes utnyttelse av CAP til hver avregning
- hvor mange ganger i måneden CAP justeres totalt for alle banker
- hvilken dato hver måned det foretas flest CAP-justeringer

For å finne tall som gir mest mulig informasjon om nivå 2 bankenes utnyttelse av CAP har man besluttet å dele inn nivå 2 bankene i 4 kategorier etter følgende prinsipp:

Antall banker med utnyttelsesgrad mellom 0 og 20 %
Antall banker med utnyttelsesgrad mellom 20 og 50 %
Antall banker med utnyttelsesgrad mellom 50 og 80 %

Antall banker med utnyttelsesgrad mellom 80 og 100 %

Inndelingen gjøres per avregning per dag. Kun banker med debetposisjon telles med.

Statistikken for desember 2013 viser at den overveidende majoriteten av nivå 2 banker som har en debetposisjon i en avregning havner i den laveste kategorien, det vil si at de har en utnyttelsesgrad mellom 0 og 20 %. Det er en viss variasjon i fordelingen fra dag til dag. På de fleste dagene er det ingen banker som har utnyttelse over 50 %. I desember var det totalt 8 tilfeller av CAP utnyttelse over 50 % i Morgenavregningen (inkludert 1 overskridelse av CAP). Tilsvarende tall for Sluttavregningen var 19 tilfeller til sammen. I desember var det totalt 2 tilfeller av CAP utnyttelse over 80 % i Morgenavregningen (inkludert 1 CAP-overskridelse). Tilsvarende tall for Sluttavregningen var 1 tilfelle. Vi minner her om at nivå 2 bankens CAP-utnyttelse akkumuleres gjennom avregningsdøgnet. Tallenes synes å støtte Operatørkontorets oppfatning om at CAP-ordningen ikke utgjør noen vesentlig risiko for hyppige "stopp i systemet" som følge av CAP-overskridelser. Analysen over CAP-overskridelser som ble utarbeidet i forbindelse med evaluering av CAP-ordningen understøtter dette.

CAP-statistikken for desember 2013 viser at dagen med flest CAP justeringer var 20. desember. Det ble da gjennomført 3 endringer. I desember har det blitt registrert totalt 10 CAP økninger (2 til Morgenavregningen, 4 til formiddagsavregningen, 1 til Ettermiddagsavregningen og 3 til Sluttavregningen).

2.4 Forretningsmessige og avtalemessige endringer

Forretningsmessige endringer

For 2013 budsjetterte NICS Drift med samme beløp i driftskostnader for NICS (Netto og Brutto) som i 2012, NOK 62 mill. Det ble ikke gjort endringer i verken transaksjonspriser eller fastavgifter i NICS Netto og NICS Brutto sammenlignet med 2012. Også volumrabatter ble holdt uendret for 2013.

CAP-funksjonalitet for nivå 2 ble ferdigstilt i 2012, og utviklingskostnaden kom til betaling i 2013. Som følge av dette økte pris per enhet for inndekning av fastavgift for utvikling NICS fra NOK 8800 til NOK 10100.

Organisasjonsmessig forhold

Det har ikke blitt gjennomført endringer i organisasjonsmessige forhold i Finans Norge eller hos Nets med betydning for NICS i 2013.

I brev til Operatørkontoret av 31.10.2012 informerte Nets Norway AS om planlagte endringer i selskapsstrukturen for Nets konsernet. Den planlagte endring innebærer at Nets Norway AS og det danske Nets Denmark A/S fusjonerer til Nets A/S som vil bli et dansk selskap.

Nets-konsernet har i 2013 arbeidet med ny strategi, noe som har resultert i at nåværende eiere planlegger salg av Nets Holding A/S. Det er for tiden fem aktuelle kjøpskandidater og endelig beslutning om salg vil formodentlig finne sted i løpet av første halvår 2014. For en nærmere beskrivelse av planlagte endringer i selskapsstrukturen og eierskiftet i Nets, samt Operatørkontorets og Finans Norges tiltak i forbindelse med disse endringene vises det til beskrivelsene i avsnitt 3.3 om leverandørrisiko og i seksjon 5 Revisjon av driftsavtalen for NICS som følge av ny selskapsstruktur og eventuell endring i eierskap i Nets.

Administrasjonens merknad:

Eierne av Nets-konsernet inngikk 24. mars 2014 avtale om salg av selskapet til Advent International, ATP og Bain Capital. Salget krever godkjenning av danske myndigheter. Finansdepartementet i Norge vil påse at de vilkår som ble satt for godkjenning av fusjonen som skapte Nets i 2010 ikke brytes.

Avtalemessige endringer

Etter en rekke endringer i avtaleverket som regulerer NICS i 2012 (ny Tilknytningsavtale mellom NNI og deltakerbank i NICS, tilslutningserklæring fra alle banker til ny Driftsavtale mellom NNI og NICS operatørkontor inngått i 2011 og oppdatert avtale mellom Norges Bank og NICS Operatørkontor om oversendelse av avregninger og brutto betalingsoppdrag mv.) har det ikke vært gjennomført vesentlige endringer i avtaleverk i 2013.

I årsrapport for 2012 er det beskrevet at det i forbindelse med revisjon av avtalen mellom Norges Bank og NICS Operatørkontor ble sendt ut anmodning til alle banker på nivå 2 med ordinær konto i Norges Bank om å returnere fullmakt til NICS Operatørkontor om å kunne fatte beslutning om overføring av bankens oppgjør fra privat oppgjørsbank til Norges Bank som reserve oppgjørsbank. Alle banker som oppfylte kravene har returnert fullmakt i løpet av 2013. Kopi av fullmaktene ble i henhold til avtalen med Norges Bank samlet oversendt Norges Bank.

I forbindelse med ett driftsavvik 2. april 2013 fikk en bank innvilget utsettelse av innleveringsfristen til Sluttavregningen. Banken fikk først innvilget to ganger 30 minutters utsettelse. Deretter innvilget Norges Bank og NICS Operatørkontor i samråd utsettelse til kl. 1710. Banken leverte den siste filen kl. 1709, slik at transaksjonene rakk den utsatte innsendingsfristen for Sluttavregningen.

Etter hendelsen gjennomgikk Operatørkontoret kriteriene for innvilgelse av utsettelse. Bakgrunnen for gjennomgangen var å få vurdert om dagens prosedyre sikret både det nødvendige hensyn til klarhet og forutberegnelighet for alle aktører, samtidig som det i situasjoner der det er særlige behov åpner for utøvelse av nødvendig skjønn.

Gjennomgangen av hendelsen 2.4.2013 viste at:

1. kontakten mellom Operatørkontoret og Norges Bank som operatør av NBO ikke var god nok i perioden like før kl 1630 (utløpet av "timen").
2. kontakten mellom Operatørkontoret og bank med problem var god nok, men ble etablert noe sent.

Gjennomgangen resulterte i enkelte endringer i vedlegg 3 til NICS reglene (Kriterier og prosedyrer ved anmodning fra bank om utsettelse av innleveringsfrist til NICS Netto). Endringene ble godkjent av Norges Bank 29.11.2013 og meddelt deltakerbankene i rundskriv nr. 3/2014 utsendt 3.1.2014

Nasjonale og internasjonale føringer

Endelig versjon av CPSS/IOSCOs Principles for financial Market Infrastructures ble publisert 16.4.2012. De nye 24 prinsippene gjelder for betalingssystemer, verdipapiroppgjørssystemer, sentrale motparter (CCP'er) og handelsregistre (TR). For betalingssystemers vedkommende vil de nye prinsippene erstatte de tidligere 10 standardene gitt i "Core principles for systemically important payment systems" (CPSS 2001).

CPSS/IOSCO publiserte i desember 2012 "Disclosure framework and assessment methodology, som er supplerende dokumenter til hovedrapporten om "Principles for financial market infrastructures" (PFMI).

Norges Bank ba i brev 25.5.2012 NICS Operatørkontor om å foreta en selvevaluering av NICS i forhold til de nye prinsippene i løpet av 2013. Norges Bank har opplyst at de vil legge til grunn de nye prinsippene fra CPSS/IOSCO i sitt tilsyn med NICS. Operatørkontoret overleverte sin selvevaluering til Norges Bank 23.12.2013. Arbeidet med selvevaluering har vært en vesentlig aktivitet for Operatørkontoret i 2013.

Operatørkontoret har evaluert NICS opp mot femten prinsipper fra CPSS/IOSCO. Ni prinsipper anses av Operatørkontoret ikke relevante for NICS. Operatørkontoret anså 13 prinsipper som oppfylt (observed). Prinsipp 3 Rammeverk for risikostyring anses av Operatørkontoret i hovedsak oppfylt. Prinsipp 15 Forretningsrisiko ble ved oversendelse av selvevalueringen ansett delvis oppfylt. Operatørkontoret oversendte 25.3.2014 Norges Bank en oppdatert selvevaluering av prinsipp 15 der vi anser prinsippet oppfylt.

Administrasjonens merknader til CPSS-IOSCO evalueringen:

Også Norges Bank har foretatt en evaluering av NICS i forhold til de nye prinsippene. Det har i 2014 vært møter mellom Operatørkontoret og Norges Bank der blant annet enkelte avvik mellom Operatørkontorets selvevaluering og Norges Bank vurdering og karaktersetting har vært et tema.

Norges Bank har evaluert NICS etter 13 av de 24 prinsippene. Norges Bank finner at prinsipp 4 om kredittrisiko og prinsipp 19 om indirekte deltakelse ikke er relevante.

Operatørkontoret deler denne oppfatningen, men valgte likevel å besvare de to prinsippene for å belyse enkelte temaer som er sentrale for innretningen av NICS. Norges Bank finner at ni av prinsippene er oppfylt. Prinsipp 2 (Styringsstruktur), prinsipp 15 (Forretningsrisiko) og prinsipp 17 (Operasjonell risiko) anses av Norges Bank i hovedsak oppfylt. Prinsipp 3 (Rammeverk for risikostyring) anses delvis oppfylt. På prinsipp 3 om risikorammeverk og prinsipp 17 om operasjonell risiko har NICS fått trekk fordi NICS Operatørkontors rolle i risikostyringen ikke er klart nok definert. På kort sikt anser ikke Norges Bank at det er grunn til å tro at dette skal føre til problemer med driften. På lenger sikt er det viktig å få rettet opp dette. Samlet finner Norges Bank at NICS er et veldrevet og robust system.

Norges Bank evaluering (karaktersetting og vurderinger) av NICS opp mot CPSS/IOSCO vil bli publisert i Norges Banks Rapport om finansiell infrastruktur (tidligere årsrapport om betalingssystemer) i mai 2014.

2.5 Systemendringer

I rapporteringsperioden har det ikke blitt produksjonssatt større systemendringer.

Det har i 2013 blitt satt i produksjon to mindre leveranser knyttet til CAP:

- Tilgangsrollen "likviditet" i NICS online har i 2013 blitt splittet i to roller; en med tilgang til å regulere CAP og en uten slik tilgang.
- 26.11.2013 satt NNI i produksjon en SMS-varsling til ansatte i banker som skal varsle om bankens CAP-utnyttelse.

2.6 Arbeid med forbedringer av systemets kvalitet

Det er Operatørkontorets oppfatning at kvaliteten i NICS-systemet har blitt ytterligere forbedret i løpet av 2013. En rekke kvalitets- og avbruddstester, tekniske oppgraderinger og implementering av flere overvåkings- og varslingsrutiner, har bidratt til dette.

NNI har blant annet gjennomført permanente løsninger på små og mindre alvorlige feil/mangler i NICS applikasjonen, jobbet med stabilisering av det interne nettverket i Nets for å eliminere årsak til nedetid i NICS Online, forbedret hastigheten ved innlesing av NIBE-filer og foretatt oppgradering av Unix plattformen. Sistnevnte tiltak medførte tilnærmet halvering av eksekveringstiden i NICS-applikasjonen. Som følge av gjennomført øvelse av "midlertidig sperre" i uke 45, der en stor privat oppgjørsbank ble satt i status Midlertidig Sperret, (jf punkt 2.8 nedenfor) ble det gjennomført et evalueringsmøte mellom Operatørkontoret, Norges Banks NBO-seksjon og NICS Drift der man så nærmere på detaljer som kan forbedres rundt informasjonsflyten mellom NBO-seksjonen i Norges Bank, NICS Drift og Operatørkontoret. Et punkt som må klargjøres i fellesprosedyrene mellom NICS Drift

og NBO-seksjonen er hvem som bør sørge for informasjon til berørte underliggende banker om at de må iverksette nødvendige tiltak for videre deltakelse i NICS, blant annet sørge for dekning på sin konto i NBO. I øvelsen tok NBO-seksjonen ansvar for å gi slik informasjon. Videre bør rutinene sikre at NICS Drift konsulteres før Operatørkontoret og NBO-seksjonen avtaler tidspunkt for gjennomføring av beslutning om flytting av berørte underliggende banker til Norges Bank som ny oppgjørsbank. Øvelsen avdekket videre at NBO-seksjonen bør gi melding til Operatørkontoret og NICS Drift etter at de har gjennomført nødvendige endringer i NBO og er teknisk sett klar til å ta i mot avregning med nye nivå 1 banker. NICS Operatørkontor gjorde enkelte mindre justeringer og presiseringer i sin dreiebok som følge av øvelsen.

Flere slike tester av slik "sjelden brukt funksjonalitet" har blitt gjennomført i NNI's kopiproduksjonsmiljøet i løpet av året.

2.7 Driftssituasjonen

Krav til stabil drift

Det er et krav at alle deltagere i NICS med oppgjør i Norges Bank (nivå 1 banker) skal ha dekning på sin oppgjørskonto når en NICS Netto oversendes til Norges Bank for oppgjør. Deltagere som ikke oppfyller dette kravet og heller ikke innen bestemte tidsfrister har skaffet dekning for sin nettoposisjon ilegges en sanksjon i form av et gebyr.

Operatørkontorets generelle krav til driftstabiliteten i NICS har vært:

- NICS Netto skal sendes til oppgjør på de tidspunkter som er nedfelt i driftsmønsteret. Det kan gjøres unntak når en bank, med grunnlag i nedfelte regler, får innvilget utsettelse av frist for innsending til Sluttavregningen.
- Etter at en NICS Netto er oppgjort skal NICS innenfor frister fastsatt i driftsmønsteret sende konteringsdata for de oppgjorte transaksjonene til deltagerne.
- Mottatte transaksjoner til behandling i NICS Brutto skal fortløpende (umiddelbart) sendes til Norges Bank for oppgjør. Oppgjorte Brutto-transaksjoner i SWIFT-format skal etter oppgjør umiddelbart videreformidles til deltaker.

Operatørkontoret følger nøye opp driftssituasjonen i NICS. Avvik sentralt i NICS rapporteres omgående til NICS Operatørkontor både på e-post og via SMS. Operatørkontoret får daglig tilsendt "Morgenrapporter" fra NICS der det opplyses om eventuelle avvik (sentralt i NICS eller hos deltager i NICS) samt om omsetningen. NNI utarbeider til hvert styremøte i NICS Operatørkontor en egen avviksrapport som også er grunnlaget for periodisk rapportering til Norges Bank.

I avtale med NNI om drift av NICS (Driftsavtalen) fra 2011 er kravene til driftstabilitet

formulert i vedlegg 3 til avtalen. Disse krav er formulert som driftsmål. Kravene er mer spesifisert enn det som har vært tilfelle tidligere og det er konkretisert samlet kvalitetsmål gjennom angivelse av maksimalt antall samlede avvik og "feilpoeng". Feilpoeng er en metode for å vekte et avvik etter dets alvorlighet. Operatørkontoret og NNI ønsker naturligvis så få feil som mulig. Likevel må en ha en realistisk tilnærming til dette da et absolutt krav om feilfri drift har en kostnadmessig side. I driftsmålene er totalt antall avvik gjennom ett år satt til 13, mens driftsmål regnet etter feilpoeng er satt til 22.

Rapportering av driftssituasjonen

Feilstatistikken for 2013 viser 2 avvik (9 feilpoeng) knyttet til produksjonen av NICS og tilhørende tjenesteleveranser. I 2010, 2011 og 2012 ble det registrert henholdsvis 10, 13 og 7 avvik (31, 21 og 9 feilpoeng). Året 2013 er dermed det beste året med hensyn til driftsavvik, både når man regner avvik og feilpoeng, siden dagens målemetodikk ble innført i 1998.

Det ene avviket 18.3.2013 ble imidlertid klassifisert som kritisk (8 feilpoeng) og er det mest alvorlige avviket i NICS siden 7.6.2010.

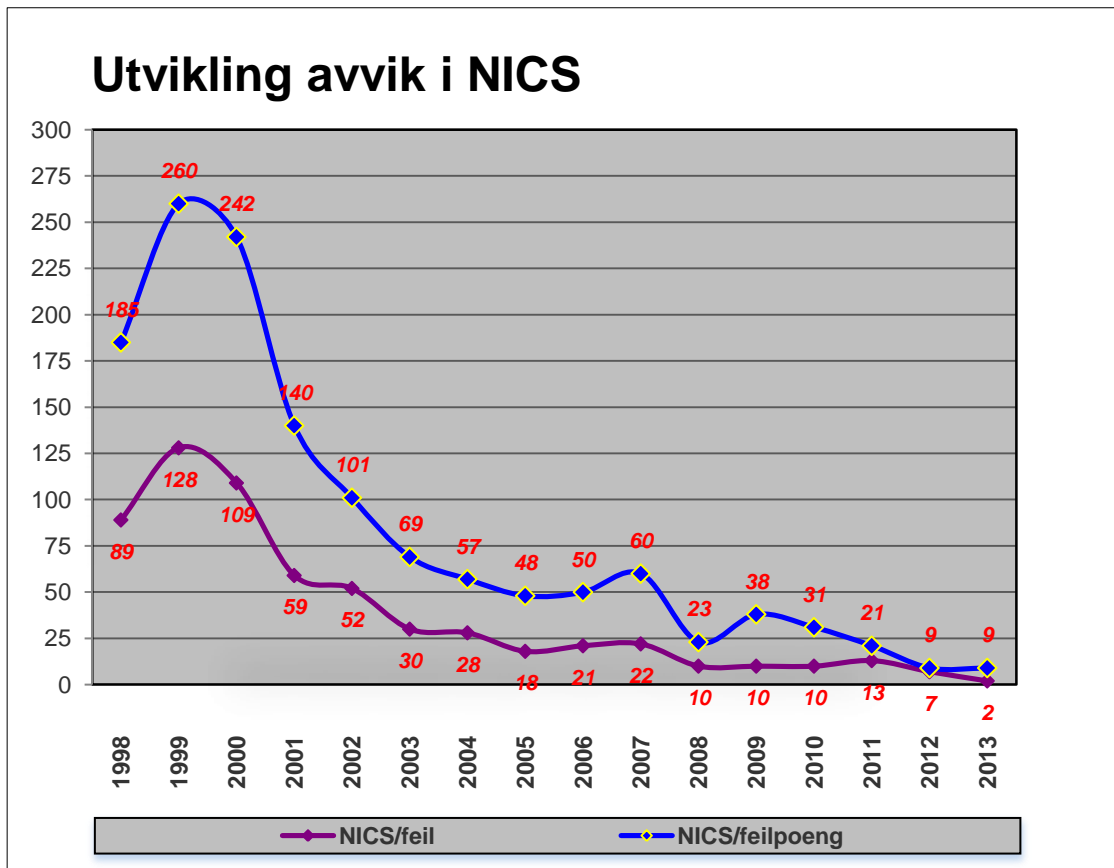
Nets opplevde 18.3.2013 alvorlige nettverksproblemer som medførte nede-tid for flere kritiske tjenester, blant annet NICS. Avviket skyldtes feil i en brannmur hos Nets som medførte at all ekstern transaksjonsutveksling til og fra NICS stoppet. Avviket oppstod kl. 11.31 og pågikk frem til kl. 13.40, da man lyktes å gjenopprette normal driftssituasjon for de fleste tjenestene. NICS Online fungerte normalt, men mottak og øvrig behandling av transaksjoner til NICS fungerte fortsatt ikke før kl. 14.30. Avregningene i tidsrommet kl. 1131 – kl. 1430 ble derfor berørt av hendelsen. Ettermiddagsavregningen og Sluttavregningen ble forsinket med henholdsvis 75 minutter og 30 minutter.

Nets utarbeidet en avviksrapport som 2.5.2013 ble oversendt Norges Bank som konsesjonsmyndighet for NICS. I etterkant av avviket har Nets gjennomført en rekke midlertidige og permanente tiltak. Disse tiltakene er nærmere beskrevet i avviksrapporten.

Som følge av avviket rettet NICS Operatørkontor 24.9.2013 en henvendelse til Nets der Operatørkontoret ba om at det blir utarbeidet en sårbarhetsanalyse for NICS, der alle relevante risiki blir kartlagt. Henvendelsen ble rettet til Internal Systems Audit (ISA) i Nets. Operatørkontoret mottok sårbarhetsanalysen i januar 2014. Sårbarhetsanalysen er nærmere beskrevet i avsnitt 3.2. Sårbarhetsanalysen vil bli benyttet av Operatørkontoret til å utarbeide tiltaksplaner der kartlagte risiki blir adressert.

NICS Operatørkontor er tilfreds med driftsstabiliteten i NICS i 2013. Det er Operatørkontorets vurdering at avvikene i 2013 ikke representerte noen trussel mot den finansielle stabiliteten.

Figur 1. Utvikling i Avvik og feilpoeng i NICS 1998 – 2013

2.8 Test av avbrudds- og katastrofeløsninger

NNI har i 2013 gjennomført en katastrofetest av alle funksjoner i NICS. Testen pågikk i 24 timer og dekket et komplett produksjonsdøgn i NICS (15 – 16. oktober). Testen omfattet også NICS Online. Testscenario var at en av de to produksjonsstedene for NICS var satt ut av drift.

Før overgangen til Nye NICS på ny plattform i 2010 foregikk driften av NICS på ett driftssted, med et annet driftssted som "kaldt" reservested. Dette innebar at det ikke foregikk prosessering knyttet til NICS på reservestedet så lenge driften var på ordinært driftssted. Etter overgangen til Nye NICS i 2010 foregår i dag driften på begge driftssteder samtidig (hot-hot). I denne infrastrukturen er komponenter duplisert og skal ta over for hverandre hvis enkeltkomponenter svikter eller ett av driftsstedene faller ut. Den første katastrofetesten på ny plattform ble kjørt i mars 2011.

Sammen med Norges Bank og DNB deltok NNI i uke 16 i den omfattende SWIFT "COLD start testen". Denne testen simulerte at alle produksjonslokasjonene til SWIFT var satt ut av drift, og at den «kalde» lokasjonen må tas i bruk. I tillegg gjennomførte NNI en egen testet av kommunikasjonsløsningen mot SWIFT i uke 45. Videre har NNI gjennomført regelmessige avbruddstester hvor sentrale komponenter ombyttes

mellom driftsstedene i faste intervaller (blant annet databaseserver og kommunikasjonsløsningen mot SWIFT). NNI har også gjennomført en isolert katastrofetest av NICS sin backup forbindelse mot Swift. NNI har gjennomført test av backup forbindelse mellom NICS og NBO (en såkalt CSV-fil test).

NNI har gjennomført flere såkalte kvalitetstester i løpet av 2013. Den mest omfattende testen ble gjennomført i uke 45 i NNI sitt kopiproduksjonsmiljø av en situasjon der en stor privat oppgjørsbank manglet dekning i NBO for Formiddagsavregningen og ble satt i status "Midlertidig Sperret". Dette medførte at alle 11 underliggende banker på nivå 2 måtte overføres til Norges Bank som ny oppgjørsbank. Alle 11 underliggende banker deltok i Sluttavregningen samme dag som nye nivå 1 banker. Testen ble kjørt i regi av NICS Drift i samarbeid med Norges Banks NBO-seksjon, NICS Operatørkontor og den private oppgjørsbanken. I testen ble, i tillegg til funksjonalitet i NNI, regelverk og nedfelte prosedyrer hos NNI, NICS Operatørkontor og NBO-seksjonen testet. Testen ansees som vellykket, både teknisk og prosedyremessig. Testen er en av de mest omfattende kvalitetstestene NNI har gjennomført til dags dato. Testen skaffet NNI verdifull erfaring og verifiserte blant annet at NNI er i stand til, sammen med Norges Banks NBO-seksjon og NICS Operatørkontor, å endre oppgjørshierarkiet for svært mange banker i en "MS-situasjon". Testen var også nyttig for Operatørkontoret, som fikk praktisk øvelse i bruk av sin "dreiebok" for manglende dekning. I testen benyttet Operatørkontoret seg av innhentede fullmakter til å instruere NNI om å flytte berørte nivå 2 banker til Norges Bank som ny oppgjørsbank.

Også i 2013 har det blitt kjørt regelmessige avbruddstester der sentrale komponenter har blitt ombyttet mellom driftsstedene i faste intervaller, og under katastrofetesten i oktober ble hele driften av NICS kjørt på ett driftssted. NICS Online var også en del av denne testen slik at bankenes brukere av NICS også kunne delta aktivt. Testen ble karakterisert som vellykket. Samtlige komponenter som ble flyttet og kjørt på alternativt driftssted fungerte uten verken stopp eller forsinkelser i produksjonen for NICS. Testen verifiserte, som tilsvarende tester i oktober 2011 og 2012, at NNI og deres driftsleverandør Nets Norway har den nødvendige kompetanse til å sikre at drift av NICS kan avvikles på alternativt driftssted, samt at dokumentasjon og prosedyrer for etablering på alternativt driftssted foreligger og kan anvendes. For å sikre full "gjennomkjøring" ble testen først avsluttet etter en full 24 timers syklus, slik at alle daglig "NICS-oppgaver" ble testet.

3 Risikoanalyse

3.1 Overordnet vurdering av risikoen for at systemet kan påvirke den finansielle stabilitet

Risiko for finansiell stabilitet

Det er Operatørkontorets vurdering at NICS ivaretar hensynet til finansiell stabilitet. Vi vil i denne sammenheng peke på de momenter som er trukket frem under punkt 2.1. Kreditering før oppgjør. Den enkelte bank kan være trygg på at transaksjoner de

sender inn eller mottar fra NICS ikke fører til at det oppstår posisjoner som leder til tap i interbankdimensjonen. Unntaket er BankAxept-transaksjoner, der posisjonene gjennomgående er små og dessuten sikret rettsvern som følge av avregningsavtalen etter bsl kapittel 4. Videre vil nivå 2 banker kunne oppleve tap ved alvorlige finansielle problemer i valgt privat oppgjørsbank.

Systemet med nivå 1 banker og nivå 2 banker er hensiktsmessig. Like fullt representerer dette systemet et problem for nivå 2 banker om disse bankers oppgjørsbank ikke lenger skulle være i stand til å oppfylle sin rolle som oppgjørsbank. Dersom dette skyldes et alvorlig finansielt problem i oppgjørsbanken vil nivå 2 banken kunne oppleve tap av en positiv posisjon i NICS. Hvorvidt en slik situasjon utløser et umiddelbart *finansielt* problem for berørte nivå 2 banker avhenger av hvor mye midler som eventuelt blir innelåst (tapt) på oppgjørskontiene i oppgjørsbanken. Denne risikoen kan imidlertid nivå 2 banken selv utøve kontroll over gjennom valg av oppgjørsbank, styring av sin oppgjørskonto og eventuelt valg av en annen oppgjørsbank.

Etter vår vurdering vil NICS ikke bidra til at finansielle problemer i en bank forsterkes gjennom smitteeffekter.

Hvis den private oppgjørsbanken skulle falle bort vil de underliggende nivå 2 bankene imidlertid kunne oppleve operasjonelle utfordringer knyttet til videre deltagelse i den alminnelige betalingsformidlingen og videreføring av sin generelle bankvirksomhet. I en slik situasjon oppfatter Operatørkontoret det først og fremst som sin oppgave å sørge for at det foreligger gode og effektive operasjonelle rutiner i NICS som legger til rette for at de utsatte nivå 2 bankene raskt kan etablere seg med ny oppgjørsbank. En forutsetning for at NICS skal kunne utføre dette er imidlertid at utsatte nivå 2 banker har tilfredsstillende rutiner og beredskap for skifte av oppgjørsbank, eventuelt allerede har avtale med en reserve (beredskaps) oppgjørsbank.

Dersom en privat oppgjørsbank ikke er i stand til å utføre sin funksjon som oppgjørsbank, kan NICS Operatørkontor etter bestemmelser i "Avtale mellom NICS Operatørkontor og Norges Bank om oversendelse av avregninger og brutto betalingsoppdrag mv." fatte beslutning om overføring av berørte underliggende nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank. Slik beslutning betinger imidlertid at berørte nivå 2 banker har ordinær konto i Norges Bank og har gitt NICS Operatørkontor fullmakt til å flytte bankens oppgjør til Norges Bank. Operatørkontoret sendte 7.11.2012 brev til alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank der vi anmodet bankene om å returnere ovennevnte fullmakt til NICS Operatørkontor. Alle banker på nivå 2 med ordinær konto i Norges Bank (per 31.12.2013 104 banker) har i løpet av 2012 og 2013 returnert slik fullmakt. Det er Operatørkontorets oppfatning at fullmakten til Operatørkontoret vesentlig vil bidra til en ryddig og koordinert overføring av berørte nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank, og således støtte opp om finansiell stabilitet, hvis en større privat oppgjørsbank skulle bli satt i status "Midlertidig Sperret" eller gå i offentlig administrasjon.

Operatørkontoret gjennomfører hvert annet år selvsertifisering for nivå 1 banker og egenmelding for nivå 2 banker. Hensikten med selvsertifisering og egenmelding er å

rette den enkelte banks oppmerksomhet inn mot beredskap for håndtering av avvik som gjennom NICS kan påvirke andre banker. Ordningene er ment som et bidrag til at den finansielle stabilitet i hele banknæringen skal kunne opprettholdes på best mulig måte. Et sentralt virkemiddel for å oppnå dette er at næringen er omforent om felles rutiner og standarder for varsling av driftsproblemer.

Etter en gjennomgripende revisjon av skjemaene for selvsertifisering for nivå 1 banker og egenmelding for nivå 2 banker i 2011 har Operatørkontoret gjennomført en mindre revisjon av skjemaene i 2013. Revisjonen har blitt gjennomført med bakgrunn i erfaringene fra siste rundes selvsertifisering og egenmelding for perioden 1.7.2012- 30.6.2014. Som under forrige revisjon i 2011 er varslingsrutiner, med henblikk på finansiell stabilitet og forebygging av smitteeffekter, viet mye oppmerksomhet i skjemaene, spesielt i selvsertifiseringsskjemaet for nivå 1 banker. Videre er oppmerksomheten rundt håndtering av systemendringer styrket. Dette med henblikk på et alvorlig avvik 3.12.12 der en bank skiftet BIC uten å informere verken NICS Drift eller NBO-seksjonen i Norges Bank.

Operatørkontorets vurdering etter å ha gjennomgått besvarelsene fra nivå 2 bankene var at egenmeldingsskjemaet fra 2011 først og fremst måtte forenkles noe og være bedre tilpasset forholdene i små nivå 2 banker. Besvarelsene på enkelte spørsmål i egenmeldingen kunne dessuten tyde på at mange banker ikke har forstått hva Operatørkontoret har ønsket å få belyst.

Oppfølging av CAP-utnyttelse, samt beredskap for skifte av oppgjørsbank, er viktige temaer i det reviderte egenmeldingsskjemaet. Alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank har opplyst til Operatørkontoret å ha Norges Bank som reserve oppgjørsbank. Det er Operatørkontorets vurdering at gjennomføringen av egenmelding i 2012, innføring av CAP for nivå 2 banker og innhenting av ovennevnte fullmakt til NICS Operatørkontor, har bidratt til fremme nivå 2 bankenes oppmerksomhet om NICS generelt og beredskap for skifte av oppgjørsbank spesielt. Denne oppmerksomheten vil bli styrket ved gjennomføring av ny runde med egenmelding i 2014. Utsendelse av skjemaer for selvsertifisering og egenmelding for perioden 1.7.2014 – 30.6.2016 ble iverksatt primo januar 2014. Nivå 1 bankene har svarfrist 14.3.2014. Nivå 2 bankene har svarfrist 30.4.2014.

Operatørkontorets vurdering er at operasjonelle utfordringer i nivå 2 banker ved problemer i oppgjørsbanken isolert sett ikke representerer en trussel mot den finansielle stabilitet. Vi må likevel ta høyde for at operasjonelle utfordringer i berørte nivå 2 banker vil kunne føre til et stort operasjonelt press på NNI som kan lede til økt risiko for manuelle feil.

I en situasjon der en større bank blir satt i status Midlertidig Sperret eller Offentlig administrasjon vil flere banker kunne oppleve en annen likviditetssituasjon enn det som var forventet. Slike forstyrrelser er imidlertid ikke relatert til transaksjonsutveksling og avregning i NICS, men til at en bank ikke har tilstrekkelig likviditet for gjennomføring av de betalingsoppdrag den har påtatt seg. Likviditetsforstyrrelsene hadde i utgangspunktet vært de samme uavhengig av

underliggende systemer for transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør. En kunne likevel ha tenkt seg ordninger i NICS som reduserer risikoen for slike forstyrrelser i forventet likviditetsbilde. Da må en imidlertid inn på ordninger med sikkerhetsstillelse. Som nevnt under punkt 2.1 er vi skeptiske til dette, bl.a. fordi det vil representere risiko for tap. Etter vår vurdering vil en kortsiktig likviditetssvikt i en bank (som følge av feil tilpasning av kortsiktig likviditet) mest effektivt kunne løses gjennom interbankmarkedet. Om likviditetssvikten skyldes et alvorlig underliggende problem vil dette neppe løses i interbankmarkedet pga. risiko for långiver. Om sistnevnte skulle være tilfellet kan vi ikke se at det skulle tre inn mekanismer som innebærer at banker i fellesskap likevel gir lån gjennom kollektive ordninger knyttet til deltagelse i NICS, jf vår skepsis til kollektiv sikkerhetsstillelse. Etter vårt syn er innretningen av NICS i tråd med dagens regler godt egnet for å forhindre finansiell ustabilitet.

CAP for nivå 2 ble produksjonssatt i NICS i 2012. CAP- funksjonaliteten vil fungere som en effektiv "blokkeringsmekanisme" mot feiltransaksjoner/ ekstremposisjoner fra nivå 2 banker i NICS. Ekstremposisjoner fra nivå 2 banker vil derfor ikke lenger kunne utgjøre en risiko for plutselige og utilsiktede store likviditetsutganger for oppgjørsbanken.

Med innføringen av NICS Netto Formiddagsavregningen kl 1100 i 2012 kortet man betydelig ned tidsrommet mellom Morgenavregningen rundt kl 0540 og neste avregning (tidligere kl 13.30). Ved problemer i Morgenavregningen, med eventuell forskyvning av et stort antall transaksjoner eller beløp, betyr dette at tidsrommet frem til neste avregning ble knappet inn med to og en halv time, noe som samlet vurderes som positivt for finansiell stabilitet.

En situasjon der NICS skulle være ute av drift (utilgjengelig) over en lengre periode vil ha betydelige konsekvenser for den alminnelige betalingsformidlingen i samfunnet generelt. Vi vil også anta at et slikt lengre driftsavbrudd (i hvert fall lengre enn to dager) vil utløse betydelige problemer i samfunnet og i bankene av finansiell karakter. Hvorvidt det vil utløse finansiell ustabilitet (i betydningen en reell fare for den finansielle stabilitet) vil kunne avhenge av hva en legger i begrepet finansiell stabilitet. Uansett innhold i begreper er Operatørkontoret klar over og bevisst at NICS representerer et samfunnskritisk infrastrukturelement. Det er vår klare oppfatning at både NNI og deres driftsleverandør Nets Norway har samme holdning og innretter og prioriterer drift av NICS deretter. I denne sammenheng vises det også til det pågående arbeid med utredning av reserveløsninger for det tilfellet at NICS skulle være utilgjengelig over lengre tid.

Vår vurdering er at konsekvensene av et lengre driftsavbrudd i NICS er store, men at sannsynligheten for en slik hendelse er liten.

Som nevnt i tidligere årsrapporter har produksjonssettingen av Forbedret NICS i 2010 bidratt til å løfte beløp ut av tidligere NICS Masse og inn i bruttoløpet. På den annen side har det å løfte tidligere SWIFT Netto inn i NICS Netto bidratt til å øke omsetningen i NICS Netto. Operatørkontoret har likevel som utgangspunkt at å ta

beløpsmessig store NIBE-transaksjoner ut av netto og inn i brutto gjennomgående vil bidra til å redusere posisjonene i NICS Netto og dermed også risikoen for manglende dekning for disse.

NICS Operatørkontor mottok 27.5.2013 i felles brev fra Finanstilsynet og Norges Banks varsel om tilsyn med beredskapsløsninger for innenlands betalingsformidling. I brevet etterlyser myndighetene blant annet informasjon om hvorvidt det er etablert tiltak for håndtering av en situasjon der førstelinjeforsvaret for NICS ikke er tilstrekkelig.

I brevet fra myndighetene opplyses at tilsynet vil bli delt inn i to trinn:

Trinn 1: Omfatter de løsninger som er etablert for å oppfylle de materielle bestemmelser i IKT-forskriftens § 11. Driftsavbrudd og katastrofeberedskap. Det opplyses at trinn 1 vurderes som førstelinjeforsvaret i en beredskapssituasjon.

Trinn 2: Opplyses å omfatte de tiltak som er etablert på overordnet nivå for å takle en hendelse som eskalerer til en mer alvorlig situasjon der førstelinjeforsvaret ikke er tilstrekkelig. Situasjonen som oppstår kan være forårsaket av at NICS' systemer er utilgjengelig eller at systemet til andre aktører i den finansielle infrastrukturen er utilgjengelige.

Operatørkontoret ga sin tilbakemelding til Norges Bank som konsesjonsmyndighet i brev 16.7.2013. Når det gjelder trinn 2 har ikke Operatørkontoret etablert løsninger som banker skal ta i bruk for det tilfellet at NICS ikke lengre er tilgjengelig. Operatørkontoret oppfatter heller ikke at Norges Bank i sine konsesjonskrav har stilt krav om at Operatørkontoret skal ha en beredskapsløsning for NICS, i form av et reserve interbanksystem, som skal kunne benyttes av bankene for det tilfellet at NICS ikke lengre er tilgjengelig. Operatørkontoret kan heller ikke se at de nye internasjonale prinsipper for Financial Market Infrastructures utarbeidet av CPSS/IOSCO inneholder bestemmelser som innebærer at Operatørkontoret må etablere et slikt reserve interbanksystem for NICS.

NICS Operatørkontor forstår brevet som at myndighetene ønsker å få kartlagt hvorvidt næringen har løsninger som kan sikre gjennomføring av avregning og oppgjør i en situasjon der NICS har falt bort. Som redegjort for i brev 16.7.2013 må det etter Operatørkontorets syn være bankene selv som må utrede krav til og etablere reserveløsninger for NICS. NICS Operatørkontor har opplyst til Norges Bank at Operatørkontoret gjerne bidrar i det videre arbeid for å etablere reserveløsninger og legger til grunn at fagressurser fra NNI også vil kunne gi positive bidrag. Dersom næringen kommer frem til at det vil være nødvendig å etablere felles drift for ivaretagelse av deler av en reserveløsning vil Operatørkontoret være forberedt på å vurdere rollen som operatør for slik felles drift.

Fagutvalg for avregning og oppgjør (FAO) nedsatte 11.9.2013 en arbeidsgruppe som skal utrede og vurdere alternative metoder for transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør for det tilfellet at NICS ikke er tilgjengelig. Arbeidsgruppen har avholdt ett

møte i 2013 og skal levere sin sluttrapport til FAO innen 1. mai 2014. Arbeidsgruppens sluttrapport vil bli behandlet i førstkommende møte i FAO etter dette.

God tilgang til likviditet i sentralbanken gir lav risiko for at betalingsoppgjørene stanser på grunn av manglende dekning på bankenes oppgjørskontoer. Bankenes likviditetstilgang i Norges Bank var god gjennom hele 2013. Folioinnskuddene lå stabilt på rundt 35 mrd. kroner, mens beholdningen av pantsatte verdipapirer som benyttes som sikkerhet for lån lå noe høyere enn året før. Beholdningen i 2013 var i gjennomsnitt på om lag 240 mrd. kroner, mot om lag 210 mrd. kroner i 2012.

Utvikling i systemets risiko

I 2012 innførte man CAP-funksjonalitet for nivå 2 og en fjerde NICS Netto kl 1100 (Formiddagsavregningen). Med dette gjennomførte man de mest omfattende endringene i systemet siden Nye NICS (ny teknisk plattform) og Forbedret NICS (formatuavhengig avregning, NIBE Brutto m.m.) i 2010. CAP ble etter en tids prøveperiode satt i produksjon 3.9.2012. NICS Netto Formiddagsavregningen ble satt i produksjon 12.10.2012. Endringene ble implementert uten av man så en økning i driftsavvik hos NNI, noe Operatørkontoret er tilfreds med.

Innføring av CAPs på nivå 2 medførte at oppgjørsbanker fikk mulighet til å kontrollere sin oppgjørsforpliktelse for underliggende banker. Dette representerte en klar risikoreduksjon knyttet til slike bankers deltagelse i NICS. Innføring av CAPs på nivå 2 har ikke økt de øvrige deltageres finansielle risiko. CAP reguleres av bestemmelser i Regler for forholdet mellom oppgjørsbanker for nivå 2 og NICS (Nivå 2-reglene) som ble fastsatt 10.11.2011. Nivå 2-reglene søker å redusere de operasjonelle/ prosessuelle risikofaktorer knyttet til regimet med CAPs og nedfeller klare forhåndsdefinerte prosesser og forpliktelser for en situasjon der en nivå 2 bank overskrider sin CAP.

Norges Bank godkjente innføring av CAP i brev 14.12.2011 under forutsetning av at løsningen, blant annet tidsfristene for oppgjørsbankenes regulering av CAP ble vurdert etter passende tid. Norges Bank ønsket også at overskridelser av CAP ble spesifisert i de periodiske rapportene av driftssituasjonen som oversendes Norges Bank. NICS Operatørkontor har sammen med representanter fra bankene og NICS Drift høsten 2013 gjennomført en evaluering av CAP-løsningen.

I perioden 3.9.2012 til 10.10.2013 (evalueringsperioden) var det totalt 11 tilfeller av overskredet CAP. Antall overskridelser vurderes som lavt. Et tydelig trekk ved overskridelsene er at de oftest finner sted på en mandag. Videre har 10 av 11 overskridelser i evalueringsperioden funnet sted i Morgenavregningen. Det har heller ikke vært observert at samme bank gjentatte ganger har overskredet CAP.

NICS Drift melder om gode erfaringer med innføring av CAP, vurdert fra et operasjonelt ståsted. De har gode rutiner og omkjøring av avregninger etter en CAP-

overskridelse gjennomføres i dag innenfor akseptable tidsrammer. Omkjøring av Morgenavregningen grunnet overskridelse av CAP har på det meste forsinket morgenoppgjøret med inntil 40 minutter. NICS Drift har i løpet av perioden gjennomført en rekke "tuningtiltak" som har ført til at omkjøring i dag går vesentlig raskere enn ved oppstart av CAP-løsningen i september 2012. I dag vil beregning av nye nettoposisjoner på en dag med normal omsetning ta noen få minutter.

Operatørkontoret har inntrykk av at nivå 2 bankene i dag har et mer bevisst forhold til avregning og oppgjør enn før CAP ble innført. Innføring av CAP har ført til økt oppmerksomhet knyttet til kortsiktig likviditetsstyring i små banker. Operatørkontoret har likevel ikke inntrykk av at administrasjon og oppfølging av CAP oppleves som spesielt byrdefullt for nivå 2 bankene. De private oppgjørsbankene opplyser at deres nivå 2 banker gjennomgående har et aktivt forhold til forventede utganger som følge av NICS-avregningene og tar initiativ overfor sin oppgjørsbank for justering av CAP forut for dager med spesielle likviditetsbehov.

Det er Operatørkontorets konklusjon at innføring av CAP har vært vellykket. Både NICS Drift, nivå 2 bankene og deres oppgjørsbanker melder om positive erfaringer. Antall overskridelser har vært lavt og tidsmedgang for beregning av nytt avregningsresultat hos NICS Drift er innenfor akseptable tidsrammer. Fristene for regulering av CAP vurderes som tilstrekkelige. Operatørkontoret går ikke inn for endringer i verken regelverk eller funksjonalitet utover at det vil bli lagt til rette for lengre historikk på CAP-utnyttelse i NICS online. Imidlertid vil nivå 2 banker som overskrider CAP motta brev fra Operatørkontoret der banken bes redegjøre for sine rutiner. Brev vil også bli sendt ved overskridelse i Morgenavregningen.

Formiddagsavregningen som ble innført 12.10.2012 kortet betydelig ned tidsrommet mellom Morgenavregningen og neste avregning, noe Operatørkontoret vurderer som positivt ut i fra en risikobetraktning. Teknisk representerte endringen kun en parameterendring i NICS-systemet. Flere avregninger øker dermed ikke den tekniske kompleksiteten i NICS. På samme tid sørger det nye oppgjøret for raskere gjennomstrømning av likviditet i betalingsformidlingen. Antall transaksjoner som ble gjort opp i Formiddagsavregningen lå etter implementering nokså stabilt på rundt 240 000 transaksjoner, hvilket gjorde den til den klart minste avregningen målt i antall transaksjoner. Målt i verdi var Formiddagsavregningen imidlertid ofte på høyde med de andre avregningene. Fellesfunksjonen for BankAxept endret 15.4.2013 sin innsendingspraksis slik at BankAxept-transaksjoner som tidligere ville ha blitt avregnet i Ettermiddagsavregningen etter endringen inngikk i Formiddagsavregningen. Oktobertallene for 2013 viser at antall transaksjoner i Formiddagsavregningen nå ligger jevnt mellom 600-900 000 transaksjoner. I dag er Formiddagsavregningen noe mindre enn Ettermiddagsavregningen og Sluttavregningen, målt både i antall transaksjoner og formidlet beløp.

En gjennomgang av avviksanalysen for 2013 (punkt 2.7 Driftssituasjonen) viser at man har klart å videreføre den positive trenden fra tidligere år med få avvik. I 2013 har man kun 2 avvik i NICS. Antall avvik er det klart laveste siden målingen ble introdusert i 1998. Antall avvik i 2012 var 7, noe som til da var den klart beste

målingen. Avviket 18.3.2013 var imidlertid kritisk og det meste alvorlige avviket i NICS siden 7.6.2010.

Som nevnt i punkt 2.8 ovenfor gjennomførte NNI i uke 45 en øvelse der de testet en situasjon der en stor privat oppgjørsbank manglet dekning i Norges Bank, med den konsekvens at oppgjørsbankens underliggende banker måtte overføres til ny oppgjørsbank. Operatørkontoret har gjort enkelte mindre justeringer i sin dreiebok som følge av øvelsen. Det ble videre gjennomført et evalueringsmøte 5.2.2014 mellom Norges Banks NBO-seksjon, Operatørkontoret og NICS Drift, der man blant annet så på mulige forbedringer i informasjonsflyten mellom aktørene.

Kvalitetstesten i uke 45 baserte seg på at NICS Operatørkontor på forhånd hadde innhentet fullmakter fra alle berørte nivå 2 banker om å kunne fatte beslutning om overføring av oppgjør av deres posisjoner til Norges Bank som reserve oppgjørsbank. Slike fullmakter ble i 2012 og 2013 innhentet fra alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank. Dette vil sikre en ryddig og koordinert flytting av underliggende banker i en situasjon der en oppgjørsbank ikke er i stand til å utøve sin funksjon som oppgjørsbank. Operatørkontoret anser fullmakten som et viktig tiltak for å redusere operasjonell risiko i en kritisk og potensielt uoversiktlig situasjon i betalingsformidlingen.

Det vises for øvrig til avsnitt 2.6 ovenfor om de løpende kvalitets- og forbedringstiltak som har blitt gjennomført av NNI i 2013.

Det er Operatørkontorets hovedkonklusjon at NICS gikk ut av 2013 med en lavere risiko enn ved årets begynnelse. Vi vil i hovedsak begrunne dette med den vellykkede innføring av CAP-løsningen, innhenting av fullmakter fra nivå 2 banker, den omfattende kvalitetstesten (MS) som ble gjennomført i uke 45, samt det kontinuerlige fokus NNI har på sikker og stabil drift.

3.2 Intern risiko

Nets-konsernet er et dansk selskap og underlagt dansk lovgivning, som stiller krav om ekstern IT-revisjon. Nets-konsernet har valgt å bruke den danske IT-internrevisjonsmodellen i hele konsernet, også for NNI og Nets Norway AS. Intern revisjon av Nets og NICS utføres av "Internal Systems Audit" (ISA) i Nets.

ISA er en uavhengig intern revisjonsavdeling som rapporterer direkte til ledelsen og styret i Nets Holding. I tillegg leverer ISA sin revisjon angående NICS til Operatørkontoret. Revisjonsfirmaet KPMG, i egenskap av ekstern revisor, skal sikre at det utføres en effektiv og betryggende systemrevisjon for hele Nets.

Etter punkt 14 i Driftsavtalen for NICS skal Driftsstedet for NICS inngå avtale med Nets Norway AS som sikrer at Nets Norway AS på oppdrag fra Operatørkontoret årlig gjennomfører IT-revisjon av IT systemer og prosedyrer på de IT-systemer som driftssted benytter for leveranser under driftsavtalen.

Operatørkontoret fikk 15.1.2014 oversendt ISAs ISAE 3402 audit rapport 2013 for Nets Norway AS. Rapporten ISAE 3402 "on the general IT controls that support the connected financial enterprises' use of IT-based user applications, and selected controls" tar for seg hele Nets Norway AS. I rapportens seksjon 12.2 Correct processing in applications (NICS) er det gitt følgende "control objectives" for NICS:

- Input data validation
- Control on internal processing
- Message integrity
- Output data validation

ISA har ingen merknader til noen av kontrollpunktene i relasjon til NICS.

Så lenge rapporten er en IT-revisjon av hele Nets Norway AS er det vanskelig for Operatørkontoret å vurdere hvilke deler av rapporten som beskriver leveranser som er relevante for produksjonen av NICS og om de implementerte prosedyrer og kontroller er gode nok for NICS. Den foreliggende rapporten ISAE3402 er dermed, etter Operatørkontorets syn, ikke godt egnet til å tilfredsstille kravene til IT-revisjon som er satt i punkt 14 i Driftsavtalen med NNI. Revisjonsrapportens utforming var et tema også i forrige rapporteringsperiode. Operatørkontoret hadde 6.2.2013 et møte med Nets der våre synspunkter på revisjonsprosessen og revisjonsrapporten ble adressert.

24.1.2014 mottok Operatørkontoret Audit Report Norwegian Interbank Clearing System som utdyper avsnitt 12.2 Correct processing in applications (NICS) i ISAE 3402-rapporten. Hensikten med sistnevnte revisjon (Nets kaller den en applikasjonsvurdering) har vært å evaluere dokumentasjonen i dataprosesseringen, inkludert automatiserte og manuelle kontroller, herunder:

- Systemets internkontroll som skal sikre fullstendig, nøyaktig og tidsriktig prosessering av alle godkjente transaksjoner
- Systemets interne kontroller som skal forhindre at vesentlige feil oppstår, og sikrer at feil oppdages og rettes
- At integritet og konfidensialitet til data er sikret
- At avtalte prosesser og prosedyrer blir fulgt
- At implementerte kontroller forhindrer feil, tap, uautoriserte endringer og misbruk av data.

I applikasjonsvurderingen beskrives NICS som et viktig system for Nets og for den norske banksektoren. I rapporten beskrives det hvordan feil i NICS kan få store konsekvenser, både finansielle ogagemessig (for Nets). At feil i NICS også kan få store samfunnsmessige konsekvenser er etter Operatørkontorets vurdering noe underkommunisert i rapporten. Revisjonen har i forhold til fjorårets revisjonsrapport om NICS et bredt "scope" og har blant annet inkludert, eierskap, input og output, dokumentasjon, incidents and problems, endringer, tilgangskontroll, automatiserte og manuelle kontroller, audit trail, "operations and monitoring", SLA, arkivering og status på tidligere merknader.

Revisjonen konkluderer med at total risiko for NICS er "medium" og at etablerte kontroller for NICS er betryggende (satisfactory), det vil si at det kun er et begrenset antall observasjoner med prioritet nivå 2 og 3 (og ingen på nivå 1). Revisjonen har påvist 2 observasjoner med prioritet 2 og 2 observasjoner med prioritet 3. Observasjonene omhandler på enkelte områder til dels mangelfull oppdatering av brukerdokumentasjon, om hvorvidt Nets mottar SWIFTs eksterne årlige revisjonsrapport samt en observasjon om oppdatering av en intern service avtale. Revisjonsrapporten angir frister for å imøtekomme merknadene i løpet av Q1 2014.

Som følge av avviket 18.3.2013, der Nets opplevde nettverksproblemer som medførte utilgjengelighet for flere tjenester, herunder også NICS, bestilte Operatørkontoret en sårbarhetsanalyse for NICS, der man ba om at alle relevante risiki skulle bli kartlagt. Henvendelsen ble rettet til Nets ved Internal Systems Audit 24.9.2013. I bestillingen viste Operatørkontoret til punkt 14 i driftsavtalen for NICS.

NICS Operatørkontor mottok 24.1.2014 NICS Risk assessment report 2013 Q4. Målsetningen med rapporten er å avdekke operasjonell risiko for NICS (inkludert utviklings- og IT-risiko) i perioden 2013 -2017, samt enkelte "business risks" for Norges Bank og NICS Operatørkontor. Rapporten er utarbeidet av NNI og Risk Management Support i Nets.

Risikoanalysen har avdekket totalt 62 risiki forbundet med leveransen av NICS og tilhørende tjenesteleveranser. De 62 risikiene er delt opp i risikonivåene høy, medium og lav. Hvilket nivå en gitt risiko er tildelt er en funksjon av sannsynligheten for at en hendelse skal inntreffe og hendelsens konsekvens (impact). Risikiene fordeler seg på følgende risikonivåer:

Høy	0
Middels	34
<u>Lav</u>	<u>28</u>
Totalt	62

NNI har i risikoanalysen identifisert det de oppfatter som de 10 viktigste risikoene. Disse er alle risiki for hendelser som vil gi store eller katastrofale følger dersom de skulle inntreffe. Imidlertid er sannsynligheten for at disse 10 risikiene vil inntreffe lav.

NNI har utarbeidet en tiltaksplan som skal redusere sannsynligheten for at 7 av de 10 viktigste identifiserte risikoene skal resultere i avvik. For 3 av de 10 viktigste risikoene er NNI av den oppfatning at man allerede har gjort det man kan for å redusere risikoen og at videre risikoreduserende tiltak ikke vil være regningssvarende. Disse risikiene må derfor aksepteres "slik de er". Tiltaksplanen med virkemidler som adresserer de resterende 7 av de 10 viktigste risikoene har oppgitt frist for implementering i løpet av Q1 eller Q2 i 2014.

Kun 2 av de 62 identifiserte risikiene vurderes som utenfor NNI's kontroll. NNI har i sin risikoanalyse konkludert med at når tiltakene i tiltaksplanen er fullført er det

resulterende risikonivået i NICS tilfredsstillende. De risikiene som er omfattet av tiltaksplanen har følgende kjennetegn:

- Svikt i teknisk infrastruktur
- Manuelle prosedyrer leder til økt risiko
- Nye standarder og EU direktiver
- Governance-issues der mange parter er involvert
- Tap av dataintegritet i bankregisteret og i NICS Online

Det er Operatørkontorets vurdering at ISAs applikasjonsvurdering av NICS og Risk Managements Risk Assessment report av 24.1.2014 til sammen gir en tilfredsstillende revisjon og sårbarhetsanalyse av NICS. Revisjonen av NICS har et langt bredere scope enn den meget begrensede revisjonen omtalt i forrige årsrapport. Operatørkontoret er videre tilfreds med at revisjonen har konkludert med at total risiko for NICS er "medium" og at etablerte kontroller for NICS er betryggende (satisfactory), det vil si at det kun er et begrenset antall observasjoner med prioritet nivå 2 og 3 (og ingen på nivå 1).

Risikoanalysen gir etter Operatørkontorets vurdering en god oversikt over og innblikk i hvilket risikobilde man står ovenfor og etterkommer de krav og forventninger Operatørkontoret har til en slik risikoanalyse. Videre adresserer tiltaksplanene de viktigste risikoene.

NICS Operatørkontor

NICS Operatørkontor er tillagt utførelse av bestemte oppgaver ved manglende dekning/offentlig administrasjon. Beredskapen for slike oppgaver er oppsatt med personell fra FNO Servicekontor, men enkelte av disse har ikke dybdekompetanse på området. Operatørkontoret anser dette som en økt risiko for feil håndtering eller risiko for forsinkelser i håndteringen i forhold til oppsatte rutiner for håndtering av slike situasjoner.

Som opplyst i årsrapporten for 2012 ble det tilsatt en ny person i FNO Servicekontor 1.3.2011 som skulle ha NICS Operatørkontor som arbeidsområde. Vedkommende hadde kompetanse innenfor avregning og oppgjør, men i første rekke på verdipapirsiden. Vedkommende har nå vært tilknyttet Operatørkontorets arbeid i nærmere 3 år og har opparbeidet god kompetanse i relasjon til sine oppgaver i forhold NICS. På den annen side ble en annen medarbeider med noe erfaring på NICS området langtidssykemeldt i 2012. Denne medarbeiderens er i dag tilbake i 50 % stilling.

Medarbeidere i Enhet Betalingsformidling i FNO Servicekontor har 24 timers tilgang til "NICS Operatørkontors beredskapsmappe" via portable elektroniske plattformer. Beredskapsmappen inneholder blant annet NICS-reglene, komplett kontaktliste til alle banker i NICS og medarbeidere i relevant infrastruktur, samt nøyaktige og utfyllende prosedyrer for håndtering av en situasjon der bank mangler dekning i

Norges Bank eller går status "Midlertidig Sperret" eller offentlig administrasjon. Det ble gjort enkelte mindre justeringer i beredskapsmappen etter en øvelse sammen med Norges Bank og NNI i uke 45 i 2013.

Operatørkontoret ser imidlertid at beredskapskunnskapen må vedlikeholdes og at det må sørges for ytterligere opplæring av enhetens medarbeidere for å oppnå en bedre bredde i Operatørkontorets beredskap. I 2012 og 2013 har det blitt ansatt henholdsvis 1 og 2 nye medarbeidere i enheten. Dette har bedret ressurs situasjonen for beredskapsarbeidet og for Operatørkontoret. Ny beredskapsdag planlegges avholdt i løpet av første kvartal 2014.

3.3 Leverandørrisiko

NICS Operatørkontors avtale med NNI om drift, forvaltning og videreutvikling av NICS (Driftsavtalen) har varighet frem til 31.12.2017. Etter dette løper avtalen med 12 måneders oppsigelsesfrist for Operatørkontoret og 24 måneders oppsigelsesfrist for NNI. For så vidt gjelder leverandørrisiko viser vi også til de vurderinger som er redegjort for i punkt 3.1 og 3.2 ovenfor.

Sentralt for Operatørkontorets vurdering av leverandørrisiko ved rapporteringsperiodens utløp er de prosesser som i 2012 og 2013 har blitt igangsatt i Nets i forbindelse med planlagt konsolidering av selskapsstrukturen i Nets-konsernet og det planlagte salget av Nets Holding A/S til nye eiere. Endringene kan ha betydning for banknæringens, herunder også Operatørkontorets, mulighet til å utøve reell innflytelse, innsyn og tilsyn med Nets' leveranser av felles operasjonell infrastruktur til banknæringen.

Nets-konsernet har i rapporteringsperioden arbeidet med ny strategi, noe som konkret har medført at selskapet nå planlegges solgt til nye eiere. Etter de opplysninger Nets har meddelt Operatørkontoret er det per tidspunkt fem aktuelle kandidater på kjøpsiden. Det tas sikte på å fatte en endelig beslutning om salg av Nets i løpet av første halvår 2014.

Det har vært løpende dialog mellom Nets og Finans Norge om de to pågående prosesser i 2013. I brev til Nets av 28.10.2013 om eventuell endring i eierskap til Nets stiller Finans Norge en rekke krav som må hensyntas i forbindelse med salgsprosessen og valg av nye eiere. I brevet tar Finans Norge opp forhold som skal sikre at banknæringen etter eierskiftet fortsatt skal være sikret tilstrekkelig kontroll, innsyn og tilsyn med leveransene for NICS og andre FOI-tjenester. Det legges spesielt vekt på at de virkemidler og tiltak som iverksettes må være tilstrekkelige for å kunne oppfylle norsk lov og regulering samt krav fra norske myndighetsorganer. I brevet understreker Finans Norge sin forventning til at Nets som leverandør av FOI-tjenester må ha forståelse for oppfyllelse av disse kravene og at disse forholdene må nedfelles i avtaler mellom partene.

Videre legger Finans Norge i sitt brev til Nets vekt på at NNI videreføres og utvikles som et selvstendig norsk selskap med tilstrekkelige egne ressurser og selvstendighet i relasjon til Nets-konsernets leveranser av tjenester som faller utenfor FOI. Finans Norge understreker viktigheten av at Nets øverste ledelse er bevisst hvilken avgjørende rolle NNI har som leverandør av samfunnskritisk tjenesteproduksjon.

Et vesentlig krav som fremmes i brevet er videre at den norske banknæringen må ha sikkerhet for at Nets' leveranser av FOI-tjenester ikke faller bort i tilfelle Nets' finansielle stilling skulle bli svekket. Finans Norge har stilt krav om at Nets utarbeider planer for financial recovery og orderly wind down som tilfredstiller kravene i CPSS/IOSCOs prinsipp 15 General business risk.

Nets skriver i sitt svarbrev av 13.12.2013 at de er fullt ut innforstått med at funksjonalitet, stabilitet og kontinuitet i Nets' leveranse av FOI er kritisk for bankene og for finansiell stabilitet og for det norske samfunnet generelt. Nets beskriver videre hvilke tiltak de vil iverksette for å ivareta de forhold og krav som Finans Norge tar opp. I forbindelse med de planlagte endringer i selskapsstruktur i Nets-konsernet ble det første halvår 2013 fremforhandlet en rammeavtale mellom Nets Holding og datterselskaper på den ene siden og FNO Servicekontor på den annen side med virkning pr 1.7.2013. I rammeavtalen ble det blant annet konkretisert en rett til innsyn og kontroll med driften i Nets-konsernet, samtykke ved utkontraktering, bistandsplikt ved overgang til ny driftsleverandør, regulering av rettigheter til programvare etc.

På grunn av det pågående strategiarbeidet i Nets og mulig eierskifte, har det høsten 2013 vært ført forhandlinger mellom Finans Norge og Nets om justering av ovennevnte rammeavtale både for å ivareta innspill fra Finanstilsynet og for å presisere ytterligere krav til Nets både i relasjon til nye eiere samt krav til planer for "financial recovery" og "orderly wind down" i tilfelle selskapet kommer i finansielle vansker. Administrasjonen i Finans Norge og Nets er omforent om ny, oppgradert Rammeavtale hvor følgende er lagt til eller presisert:

- Presisert hvilke underliggende Driftsavtaler som er omfattet
- Underliggende Driftsavtaler oppdateres i samsvar med endringene
- Egnethetskriterier for nye eiere av Nets-konsernet
- Krav til Financial Recovery Plan
- Deponering av kildekode
- Morselskapsgaranti

For så vidt gjelder deponering av kildekode er det avtalt at Finans Norge vil få tilgang til kildekode for leveransen av samfunnskritisk infrastruktur dersom Nets over en periode på 6 måneder ikke oppfyller visse kapitalkrav etter Payment Services Directive og/eller beregnet kapital nødvendig for å drifte samfunnskritisk infrastruktur i Norge i en periode på 18 måneder. Med samfunnsmessig kritisk infrastruktur menes NICS, BankID FOI og fellesfunksjonen for BankAsept. Innen utgangen av mars 2014 skal partene ha inngått en deponeringsavtale med tiltrodd tredjemann som gir Finans Norge tilgang til kildekode og nødvendig dokumentasjon

for å forenkle overgang til ny driftsleverandør i en situasjon hvor konsernet kommer i økonomiske vansker.

Etter foreliggende utkast til rammeavtale gis Finans Norges videre rett til å foreta en egnethetsvurdering ved eventuelt senere kvalifisert eierskifte der slikt eierskifte ikke er gjenstand for vurdering etter lovgivningen for betalingsforetak. Partene har forpliktet seg til å nedfelle en konkret financial recovery plan innen eierskifte finner sted og senest innen utgangen av februar 2014. Nets skal utarbeide planen med bistand fra et velrenommet, internasjonalt revisjonsfirma og det er avtalt flere avklaringsmøter med Finans Norge i løpet av prosessen.

Siden NICS er underlagt et annet regulatorisk regime enn øvrige FOI'er er driftsavtalen for NICS er ikke underlagt rammeavtalen. Partene er imidlertid enige om at driftsavtalen for NICS skal reforhandles mellom partene slik at rammeavtalens vilkår inkorporeres i NICS-avtalen innen utgangen av første kvartal 2014. Dette fremkommer både i rammeavtalens tekst og i brev fra Nets der Nets uttrykkelig forplikter seg til dette.

Nytt utkast til rammeavtale ble fremlagt for styret i NICS Operatørkontor 27.1.2014. Rammeavtalen vil bli behandlet i Finans Norges Bransjestyre betalingsformidling og infrastruktur og i Nets' styre 5.2.2014. Norges Bank vil som konsesjonsmyndighet for NICS få rammeavtalen oversendt når denne er ferdigforhandlet, samt ny endringsmelding når ny driftsavtale for NICS er ferdigforhandlet.

Administrasjonens merknader til 3.3 Leverandørrisiko:

- Eierne av Nets-konsernet inngikk 24. mars 2014 avtale om salg av selskapet til Advent International, ATP og Bain Capital. Salget krever godkjenning av danske myndigheter. Finansdepartementet i Norge vil påse at de vilkår som ble satt for godkjenning av fusjonen som skapte Nets i 2010 ikke brytes.
- Rammeavtale om utvikling, forvaltning og drift av felles operasjonell infrastruktur mellom FNO Servicekontor og Nets Holding A/S ble inngått 5.2.2014.
- Ny driftsavtale for NICS mellom NICS Operatørkontor og Nets Norge Infrastruktur AS, basert på bestemmelsene i Rammeavtalen, ble inngått 26.3.2014.
- NICS Operatørkontor ga 28.3.2014 sin tilslutning til Financial recovery plan for Nets Norway AS.
- Nets Norge Infrastruktur AS og FNO Servicekontor har blitt enige om avtale om deponering av kildekode for NICS, Fellesfunksjonen for BankAxept og BankID FOI. Endringsmelding er sendt Norges Bank.

3.4 Systemisk risiko

NICS utgjør en integrert og nødvendig del av gjennomføringen av betalingstransaksjoner i den norske betalingsinfrastrukturen. Som vi har redegjort for ovenfor oppfatter vi at NICS i seg selv ikke inneholder finansiell systemisk risiko. NICS har en sentral funksjon som "nav" i infrastrukturen for betalingsformidling og øvrig transaksjonsutveksling mellom bankene i Norge. Dette innebærer at NICS representerer en operasjonell systemisk risiko.

Gjennomføringen av transaksjonsutvekslingen er avhengig av at en hel rekke av operasjonelle virksomheter er i drift og kommuniserer godt med hverandre – betalers bank, betalers banks datasentral, transaksjonsprosesseringssentraler, NICS, Norges Banks oppgjørssystem, transaksjonsprosesseringssystemer (mottak), mottakers banks datasentral og mottakers bank. To av disse systemene er knutepunkter (konsentrasjonsrisiko) – NICS og Norges Banks oppgjørssystem (NBO). Driftsavbrudd i større enkeltbanker (eller større bankdatasentraler) vil påvirke likviditetssituasjonen i andre banker i forhold til forventet likviditetsbilde. Bank med driftsavbrudd vil ikke få sendt beløp fra seg til andre banker, mens andre banker fortsatt vil sende transaksjoner til banken med driftsavbrudd. Konsekvensen vil være at likviditet samler seg opp i bank med driftsproblemer, mens andre banker ikke vil få likviditet "motsatt vei". Nødvendig omfordeling av likviditet som følge av slike hendelser avhenger av at det er god generell finansiell stabilitet og tilstrekkelig tillit/sikkerhet mellom bankene. I perioder der dette ikke er tilfellet er det ikke sikkert likviditetsomdelingen vil skje like effektivt. I så fall vil øvrige banker kunne vegre seg for å sende transaksjoner til banken med driftsproblemer, noe som vil representere en smitteeffekt med konsekvenser for utførelsen av betalingsformidlingen også fra andre bankers side.

Blant annet på denne bakgrunn er Operatørkontoret ikke bare ensidig opptatt av driftstabiliteten i NICS, men søker også å bidra til oppmerksomhet rundt driftstabilitet og beredskapsrutiner i hele betalingsformidlingskjeden. Opplegget med selvsertifisering og egenmelding annet hvert år ble derfor innført i 2002. Hensikten med ordningene er å rette den enkelte banks oppmerksomhet inn mot beredskap for håndtering av avvik som gjennom NICS kan påvirke andre banker. Ordningen er ment som et bidrag til at den finansielle stabilitet i hele banknæringen skal opprettholdes på best mulig måte, ved at næringen blant annet er omforent om felles rutiner og standarder for varsling av driftsproblemer.

I avsnitt 3.1 Risiko for finansiell stabilitet har vi beskrevet hvordan ordningen med selvsertifisering og egenmelding gikk gjennom en grundig revisjon i 2011 og en mindre revisjon i 2013. Under disse revisjonene ble det blant annet utviklet en ny varslingsplan for aktørene i NICS og lagt spesiell vekt på tiltak i bankene som skulle forebygge at problemer hos en bank forplantet seg til andre banker gjennom betalingssystemet (systemrisiko). De reviderte skjemaene stilte flere spørsmål om drift og avviksrutiner for bankenes likviditetsfunksjon, rutiner for å varsle avbrudd samt rutiner for omfordeling av likviditet for å hindre konsentrasjon av likviditet i problembanken. Skjemaet for egenmeldingen ble først og fremst gitt et større fokus

på beredskap for de situasjoner der oppgjørsbanken av ulike årsaker ikke kan oppfylle sin rolle som oppgjørsbank slik at oppgjøret av nettoposisjoner for underliggende nivå 2 banken må flyttes til ny oppgjørsbank. Spørsmål rundt rutiner for "klargjøring" av reserve oppgjørskonto i alternativ oppgjørsbank (blant annet plassering av innskudd og etablering av eventuelle sikkerheter) slik at konto kan benyttes til oppgjør av posisjoner fra NICS fikk en sentral plass. Skjemaene for nivå 2 banker og oppgjørsbanker ble også oppdatert for å ta høyde for innføring av CAP og nye nivå 2 regler. Besvarelsene fra siste rundes selvsertifisering og egenmelding viser at bankene gjennomgående vurderer sin evne til å håndtere sin NICS- deltakelse som god.

Utover deltagernes systemer, NICS og NBO utgjør SWIFT-systemet en kritisk faktor for normal gjennomføring av transaksjonsutveksling av viktige beløpsmessig store transaksjoner og oppgjør for NICS Netto. SWIFT sin rolle som hovedvei for utveksling av finansielle meldinger globalt og oppgaver også for enkelte lands (regioners) samfunnskritiske infrastrukturer innebærer at finansinstitusjoner, myndigheter og SWIFT selv har løpende fokus på operasjonell stabilitet. Konsekvensene av et driftsavbrudd sentralt i SWIFT av noe varighet vil være svært store. Sannsynligheten anser vi som svært liten.

4 Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode

- *Avbrudds- og katastrofetester*

NNI planlegger en omfattende katastrofetest i NICS i løpet av 2. halvår i 2014. Hyppigere tester av kritiske komponenter i SWIFT- infrastrukturen i NICS er som i fjor planlagt i faste intervaller gjennom 2014.

- *Behandling av "særsituasjoner" (avvikshåndtering ved manglende dekning)*

Også i 2014 er det lagt opp til å gjennomføre øvelser (kvalitetstester) i bruk av funksjonalitet som benyttes når bank får status "Midlertidig Sperre" og/eller "Offentlig administrasjon". Dette er funksjonalitet som meget sjeldent blir brukt i reelle situasjoner. Det er derfor viktig å jevnlig få verifisert at slik funksjonalitet fungerer etter hensikten, og at så vel rutiner som teknisk løsning er på plass. NNI gjennomførte i uke 45 i 2013 en test der en oppgjørsbank på nivå 1 manglet dekning på sin konto i Norges Bank, slik at underliggende banker måtte flyttes til ny oppgjørsbank. Denne testen ble gjennomført i samarbeid med både Norges Bank, NICS Operatørkontor og et utvalg av berørte banker. I 2014 vil NNI gjennomføre en lignende test.

Nytt i 2014 blir en test sammen med Norges Bank hvor NNI skal teste en krisesituasjon der NICS blir anmodet om å stoppe bruttoløpet, og sende samtlige transaksjoner til NICS Netto.

- *Teknisk/juridisk fusjon*

En viktig lærdom fra kvalitetstester (blant annet MS-tester) i NICS gjennomført i 2011 og 2012 har vært problematikk knyttet til at fusjoner mellom banker fra tid til annen gjennomføres på en slik måte at teknisk struktur i NICS etter fusjon ikke samsvarer med formell, juridisk struktur. To banker som er registrert ferdig fusjonert (juridisk og teknisk) i NBO kan av ulike årsaker fortsatt være to banker (konserner) i bankregisteret i NICS, hvorav den ene ikke er oppført med konto i NBO.

Gode prosesser ved fusjoner er nødvendig for å redusere risikoen for feil behandling av den fusjonerte banken om denne, eventuelt den fusjonerte bankens oppgjørsbank, skulle settes i status Midlertidig Sperret eller Offentlig administrasjon i NICS. Operatørkontoret beskrev i årsrapporten for 2011 og 2012 at rutiner eller retningslinjer for fusjoner mellom deltagere ville bli utarbeidet for å redusere risiko ved "særsituasjoner" som Midlertidig Sperret og Offentlig Administrasjon. Problemstillingen har i tillegg vært tema under tilsynsmøter med Norges Bank i 2012 og 2013.

Utover å ha erfart at oppgaven er mer omfattende en det vi i utgangspunktet kunne forvente hadde Operatørkontoret ikke ressurser til å gjennomføre konkret oppfølgingsarbeid i 2012. Utarbeidelse av retningslinjer for bankfusjoner har vært gjenstand for vurdering i 2013. Operatørkontoret har konkludert med å fokusere på risikoreduerende tiltak som kan gjennomføres raskt. Et slikt tiltak har vært å etablere en oversikt som inneholder annonserte fusjoner, samt fusjoner der bankene har fusjonert juridisk men der teknisk fusjon ikke er gjennomført. Oversikten inneholder en rekke nøkkelopplysninger om de fusjonerende banker, slik som viktige datoer for fusjonsprosessen, hvem som er juridisk overtagende bank, teknisk overtagende, valg av konsernregisternummer, ny BIC, involverte bankdatasentraler, involverte oppgjørsbanker.

For så vidt gjelder et eventuelt tiltak på lengre sikt – utarbeiding av formelle retningslinjer for teknisk bankfusjon - har Operatørkontoret kommet til at utarbeidelse av slike skriftlige retningslinjer neppe vil være et hensiktsmessig tiltak og at det vil være både mer formålstjenelig og mindre ressurskrevende for Operatørkontoret å arrangere planleggingsmøter med de fusjonerende banker, der også NNI, representanter for NBO (eventuelt privat oppgjørsbank) og berørte bankdatasentraler deltar. Et slikt møte ble avholdt i forbindelse med fusjonen mellom Sparebanken Sør og Sparebanken Pluss i 2013. Det er Operatørkontorets oppfatning at alle parter hadde nytte av dette møtet, og at møtet bidro til å få belyst viktige forhold ved både fusjonsprosessen og den planlagte tekniske løsningen. NNI var tett involvert i den videre prosess etter det avholdte møtet og bidro med råd for valg av løsning og praktisk tilrettelegging av fusjonen.

- *Vurdering av krav til reserve driftssted for NICS*

NICS Operatørkontor nedsatte i 2012 en arbeidsgruppe som fikk i mandat å vurdere krav til reserve driftssted for NICS. Arbeidsgruppen skulle blant annet vurdere hvilke krav næringen bør stille til lokasjon av driftssteder for NICS, herunder ta stilling til om

dagens to driftssteder på Rommen 5 og Håvard Martinsens vei 54 var tilfredsstillende.

Nets har i 2013 arbeidet med ny datasenterstrategi. Strategien har blitt presentert for NICS Operatørkontor. Det er Operatørkontorets vurdering at de IT-løsninger som Nets presenterer i sin datasenterstrategi vil bøte på svakheter som arbeidsgruppen har pekt på.

I tillegg ble det i 2013 nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på beredskapsløsninger for det tilfellet at NICS ikke er tilgjengelig. I lys av disse to pågående prosjektene har Operatørkontoret kommet til at det kan være hensiktsmessig å avvente eventuelle tiltak til konklusjonene fra disse to prosjektene foreligger.

I dag har Nets en rekke datasentre i Norden og ett i Estland. I følge Nets' datasenterstrategi skal Nets etter endt omlegging ha kun ett datasenter (et såkalt "twin data center"). Det er besluttet at det nye datasenteret skal ligge i Norden og skal være adskilt fra de såkalte kontrollsentrene ("bridge"). Det planlegges at to kontrollsentre skal styre datasenteret via "remote control". Kravet til det nye twin-datasenteret er såkalt "tier 3". I følge kravene skal datasentrene ligge fra 10-42 km fra hverandre og være "hot-hot". I sin datasenterstrategi legger Nets opp til at man skal leie lokasjoner (bygninger, strømforsyning kabler etc). 13 leverandører har svart på Nets sin RFI. Nets planlegger å gå videre med en RFP til 4-5 leverandører. Nets har stipulert følgende tidsplan for den videre prosessen:

- 31.5.2014 - RFP ferdig og beslutning om leverandør er tatt
- 31.12.2015 - migrering til ny løsning starter
- 31.12.2017 - migrering ferdig.

Implementeringsplanen tilsier at man eventuelt må leve med dagens situasjon i ytterligere ca. 4 år. Videre inneholder ikke ny datasenterstrategi beredskapsløsninger for NICS. Dette tilsier etter Operatørkontorets vurdering at det må gjennomføres tiltak for etablering av en beredskapsløsning for NICS.

En slik beredskapsløsning kan tenkes etablert i form av en "lunken" datamaskin som kan utføre en forenklet daglig avregning av nettoposisjoner mellom bankene. Et krav til en slik beredskapsløsning vil blant annet være at man daglig oppdaterer alle faste data/registre. Operatørkontoret ser for seg at en slik beredskap kan etableres relativt raskt. Innsending av transaksjoner og mottak av konteringsdata i en slik lunken løsning kan være basert på elektronisk lagringsmedium (minnepinner). En slik "minnepinneløsning" må være tilsvarende den løsning som er planlagt utviklet for det tilfellet at kommunikasjonen til/fra NICS er nede.

Som beskrevet i avsnitt 3.1 ovenfor er det nedsatt en arbeidsgruppe som skal utrede og vurdere alternative metoder for transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør for det tilfellet at NICS ikke er tilgjengelig. Denne arbeidsgruppen vil utrede og komme med nærmere forslag til hvordan et slikt forenklet "lunkent driftssted" eventuelt kan settes opp. Arbeidsgruppen som skal utrede beredskapsløsninger for

transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør hvis NICS faller bort skal levere sluttrapport til Operatørkontoret innen 1.mai 2014.

- *Etablering av beredskapsløsninger hvis NICS ikke er tilgjengelig*

Vi viser her til det som er beskrevet i avsnitt 3.1 om etablering av beredskapsløsninger hvis NICS ikke er tilgjengelig samt punktet ovenfor om vurdering av krav til reserve driftssted for NICS. Arbeidsgruppen som skal utrede beredskapsløsninger for transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør hvis NICS faller bort skal levere sin sluttrapport innen 1.mai 2014.

5 Andre virksomhetsmål for neste rapporteringsperiode

- *Selvsertifisering og egenmelding for perioden 2014-2016*

Etter en større revisjon av skjemaene for selvsertifisering for nivå 1 banker og egenmelding for nivå 2 banker i 2011 har Operatørkontoret gjennomført en mindre revisjon av skjemaene i 2013. Utsendelse av skjemaer for selvsertifisering og egenmelding for perioden 1.7.2014 – 30.6.2016 ble iverksatt primo januar 2014. Nivå 1 bankene har svarfrist 14.3.2014. Nivå 2 bankene har svarfrist 30.4.2014.

- *Revisjon av driftsavtalen for NICS som følge av ny selskapsstruktur og eventuell endring i eierskap i Nets*

Norges Bank som konsesjonsmyndighet for NICS ble i endringsmelding 12.12.12 orientert om de planlagte endringer i selskapsstrukturen i Nets-konsernet. NICS Operatørkontor har også utarbeidet og oversendt konsesjonsmyndigheten vurdering av relevante risiki som følge av de planlagte organisasjonsendringene.

I tillegg til ovennevnte planer om konsolidering av selskapsstrukturen i Nets-konsernet har Nets i rapporteringsperioden arbeidet med ny strategi, noe som konkret har medført at selskapet nå planlegges solgt til nye eiere.

Vi har ovenfor redegjort for arbeidet med utarbeidelse av en rammeavtale mellom FNO Servicekontor og Nets som skal sikre at banknæringen etter eierskiftet og med ny selskapsstruktur fortsatt skal være sikret tilstrekkelig kontroll, innsyn og tilsyn med Nets' leveranser av FOI-tjenester. Gjennom en rekke tiltak og virkemidler skal rammeavtalen også sikre kontinuitet i leveransene av FOI også i en situasjon der Nets' finansielle stilling skulle bli alvorlig svekket. Nets skal i første kvartal 2014 utarbeide planer for financial recovery og orderly wind down.

Siden NICS er underlagt et annet regulatorisk regime enn øvrige FOI'er er driftsavtalen for NICS er ikke underlagt rammeavtalen. Partene er imidlertid enige om at driftsavtalen for NICS skal reforhandles slik at rammeavtalens bestemmelser, der disse gir Operatørkontoret bedre vilkår, inkorporeres i NICS-avtalen innen utgangen

av første kvartal 2014. Dette fremkommer både i rammeavtalens tekst og i brev fra Nets der Nets uttrykkelig forplikter seg til dette.

Nytt utkast til rammeavtale ble behandlet av styret i NICS Operatørkontor 27.1.2014. Rammeavtalen vil bli behandlet i Finans Norges Bransjestyre betalingsformidling og infrastruktur (BBI) og i Nets' styre 5.2.2014. Norges Bank vil som konsesjonsmyndighet for NICS få rammeavtalen oversendt når denne er ferdigforhandlet, samt ny endringsmelding når ny driftsavtale for NICS er ferdigforhandlet.

Administrasjonens merknader:

- Rammeavtale om utvikling, forvaltning og drift av felles operasjonell infrastruktur mellom FNO Servicekontor og Nets Holding A/S ble inngått 5.2.2014.
 - Ny driftsavtale for NICS mellom NICS Operatørkontor og Nets Norge Infrastruktur AS, basert på bestemmelsene i Rammeavtalen, ble inngått 26.3.2014.
 - NICS Operatørkontor ga 28.3.2014 sin tilslutning til Financial recovery plan for Nets Norway AS.
 - Nets Norge Infrastruktur AS og FNO Servicekontor har blitt enige om avtale om deponering av kildekoder for NICS, Fellesfunksjonen for BankAxept og BankID FOI. Endringsmelding er sendt Norges Bank.
-
- *Oppfølging etter selvevaluering av NICS i forhold til nye CPSS-IOSCO prinsipper*

Operatørkontoret har evaluert NICS opp mot femten prinsipper fra CPSS/IOSCO. Ni prinsipper anses ikke relevante for NICS. Tretten prinsipper anses "observed". Prinsipp 3 Framework for the comprehensive management of risks anses "broadly observed". Prinsipp 15 General business risk anses "partly observed". Operatørkontoret overleverte sin selvevaluering til Norges Bank 23.12.2013.

Når det gjelder prinsipp 15 General business risk opplyste Norges Bank i møte i FAO 26.11.2013 at NICS ikke vil bli trukket i karakteren for ikke å ha en "recovery plan" på plass dersom det innen 1. mars foreligger et styrevedtak om å utarbeide en slik plan. Av vedtaket må det fremgå at planen skal være i tråd med anbefalingene fra CPSS/IOSCO, og det må være satt en tidsfrist for når planen skal være på plass.

Når det gjelder den videre prosess har Norges Bank meddelt at en tilbakemelding på Operatørkontorets karaktersetting vil foreligge senest i løpet av februar 2014. Eventuelle avvik fra Operatørkontorets egen vurdering vil bli utdypet. Det kan bli aktuelt med et møte mellom Norges Bank og Operatørkontoret der eventuelle avvik og spørsmål blir gjennomgått og drøftet.

Administrasjonens merknad:

Vi viser her til våre merknader om CPSS-IOSCO under Nasjonale og internasjonale føringer på side 13.

- *Oppfølging av prosjekt "Oppgjør 24/7"*

En arbeidsgruppe nedsatt av Fagutvalget for avregning og oppgjør (FAO) i regi av Finans Norge, arbeidet i 2012 og 2013 med mulige modeller for gjennomføring av avregning og oppgjør av interbankposisjoner "24/7". Arbeidsgruppen ble nedsatt for å utrede mulige løsninger for avregning og oppgjør av realtidsbetalinger på tvers av banker. Oppgjør for slike betalingstjenester må kunne gjennomføres på en måte som ivaretar næringens og myndighetenes krav om forsvarlig håndtering av risiko.

Arbeidsgruppen la frem sin sluttrapport for FAO 4.4.2013. Arbeidsgruppens rapport reiser noen spørsmålsstillinger som næringen ser det som riktig å få vurdert.

FAO besluttet at det i Q3 2013 skulle igangsettes arbeid med følgende vurderinger:

1. Er eksponeringene i BankAxept-avregningen (målt som summen av de to deltagere med størst debetposisjon) nå av en slik størrelsesorden at det kan være grunnlag for å vurdere avregningsavtalen for BankAxept på ny? Og bør i så fall gjøre denne gjeldene for straksbetalinger?
2. Det bør vurderes å etablere sikkerhetsstillelse for posisjoner som oppstår i BankAxept- og straksavregningene.
3. Hvor stort er behovet for realtidsbetalinger (> kr 0,5 millioner) utenom ordinær åpningstid? Og eventuelt – hvilke sikringsordninger kan tenkes for å håndtere oppgjørskrisen for slike betalinger på en god måte? (Denne problemstilling vil trolig kunne bli et spørsmål om hva som skal være åpningstiden i den norske interbankmarkedet).

På bakgrunn av ressursituasjonen i administrasjonen, særlig grunnet det pågående og prioriterte arbeidet med utredning av beredskapsløsninger for en situasjon der NICS er utilgjengelig, besluttet FAO at oppstart for arbeidet forskyves til Q1 2014.

6 Annet

- *"NICS-skolen"*

NICS-skolen er et tilbud fra NNI til banker som deltar i NICS. Tilbudet ble etablert i 2012. Formålet med NICS-skolen er kompetansebygging om NICS generelt, primært for medarbeidere i bank som jobber med interbankoppgjør og betalingsformidling.

NNI kan melde at NICS-skolen har blitt godt mottatt blant bankene som deltar i NICS. I 2012 var det 69 deltakere fordelt på fire kurs. I 2013 har det vært avholdt 6 kurs med til sammen 90 deltakere. NNI har planer om å fortsette med NICS Skolen også i 2014.

- *NICS brukergruppe*

NICS brukergruppe ble i 2012 "revitalisert". Operatørkontoret oppfatter at revitalisering av NICS brukergruppe har blitt godt mottatt av bankene. NICS brukergruppe er et "NNI-forum" som skal drøfte drifts- og brukerrelaterte spørsmål. Eventuelle større endringsønsker som måtte ha sitt utspring i diskusjoner i brukergruppen skal fremlegges av NNI for behandling i Operatørkontoret og eventuelt for vurderinger også i fagutvalget for avregning og oppgjør.

NICS brukergruppe har i 2013 avholdt to møter. De viktigste sakene i fjoråret var forbedret informasjonstjeneste fra NICS ved avvikssituasjoner, avviket i NICS 18.3.2013, drøftelser vedrørende utsettelse av sluttoppgjøret utover en time samt forbedret CAP varsling til bankene på nivå-2.

- *Operatørkontorets styre*

Pr 31.12.2013 bestod Operatørkontorets styre av:

- Dag-Inge Flatraaker, DNB Bank ASA, styreleder
- Geir Bruflot, SpareBank 1 Gruppen, på vegne av Sparebank1 SMN
- Asbjørn Enge, Eika Gruppen AS, på vegne av Andebu Sparebank
- Ingjerd Enger, Handelsbanken
- Kjetil Hammerø, Nordea Bank Norge ASA
- Norun Anny Halbostad, Danske Bank
- Ove Ness, Sparebanken Møre

- *Operatørkontorets øverste organ*

I årsberetningen for 2011 informerte vi kort om mulige endringer i bransjestyrestrukturen i FNO Servicekontor og bakgrunnen for dette, bl.a. å oppnå økt fokus på viktige forhold innen felles infrastruktur for betalingssystemer, herunder også operasjonell stabilitet. Bransjestyre betalingsformidling og infrastruktur (BBI) i FNO Servicekontor ble etablert i mars 2012 og utgjør Operatørkontorets øverste organ.